

การศึกษาเปรียบเทียบการใช้คำพหูพจน์ในสมัยสุโขทัย ยุคชวาถึงปัจจุบัน

ในบทนี้ผู้วิจัยจะไ้ศึกษาคำที่ทำหน้าที่เป็นพหูพจน์ในสมัยสุโขทัยและยุคชวา โดยศึกษาเปรียบเทียบคำพหูพจน์ในสมัยปัจจุบัน เพื่อจะไ้ทราบว่า ในสมัยสุโขทัย และยุคชวามีคำพหูพจน์อะไรบ้าง มีวิธีใช้อย่างไร และคำพหูพจน์นั้น ๆ ในสมัยปัจจุบันมีใช้หรือไม่ และมีวิธีใช้เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร ในการพิจารณาคำที่ทำหน้าที่เป็นพหูพจน์ในสมัยสุโขทัยและยุคชวา ผู้วิจัยมุ่งศึกษาวิธีใช้คำแต่ละคำจริงไ้คืออธิบายเป็นคำ ๆ โดยเรียงตามลำดับคำในพจนานุกรม และเรียงตามสมัย เพื่อให้เห็นไ้ชัดว่า คำพหูพจน์แต่ละคำนั้นเปลี่ยนแปลงมาอย่างไร ตั้งแต่สมัยสุโขทัย ยุคชวาจนถึงปัจจุบัน

✓ การพิจารณาการใช้คำพหูพจน์อาศัยแนวการวิเคราะห์ในหนังสือ ไวยากรณ์ไทย¹ ของนวรรณ พันธุเมธา ในบทที่ 6 เรื่องคำเชื่อม แต่มีข้อแตกต่างกัน 3 ประการคือ

✓ 1. ในไวยากรณ์ไทย กล่าวถึงคำเชื่อม ซึ่งรวมทั้งคำสันธานและพหูพจน์ ในวิทยานิพนธ์นี้เกี่ยวข้องกับเฉพาะคำพหูพจน์ หรือส่วนหนึ่งของคำเชื่อมเท่านั้น ในที่นี้จะถือว่า คำพหูพจน์หมายถึงคำที่ใช้นำหน้านาม หรือนำหน้าคำที่ทำหน้าที่เช่นเดียวกับนาม เพื่อแสดงความสัมพันธ์เกี่ยวข้องของระหว่างนามกับกริยา หรือนามกับนาม

ตัวอย่าง

"เขาตายเพราะลูก"

เพราะ เป็นพหูพจน์ นำหน้าคำนามลูก ช่วยแสดงความสัมพันธ์เกี่ยวข้องของระหว่างคำนามลูก กับคำกริยา ตาย ว่าเป็นความสัมพันธ์แบบกริยา-เหตุ

¹ นวรรณ พันธุเมธา. ไวยากรณ์ไทย. (กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2525)

2. ในไวยากรณ์ไทย ไ้แบ่งคำเชื่อมไว้เป็น 17 ประเภท ในวิทยานิพนธ์นี้มีคำบุพบท 16 ประเภท โดยตัดคำเชื่อมที่เป็นสันธาน และเพิ่มคำบุพบทอีก 2 ประเภท คือ คำบุพบทบอกผู้กระทำ และ คำบุพบทบอกผู้เสริม

✓ ก. คำบุพบทของผู้กระทำ หมายถึงคำบุพบทซึ่งใช้นำหน้านามที่เป็นผู้กระทำกริยา

ตัวอย่าง

"หนังสือเล่มนี้แต่งโดยนางสาววิไล สุขใส"

โดย เป็นบุพบท นำหน้านามซึ่งเป็นผู้กระทำกริยา แต่ง

✓ ข. คำบุพบทบอกผู้เสริม หมายถึงคำบุพบทซึ่งใช้นำหน้านามเพื่อช่วยเสริมความหมายของกริยาให้เด่นชัดขึ้น

ตัวอย่าง

"เขาศรัทธาในพุทธศาสนา"

ใน เป็นบุพบท นำหน้านามบอกผู้เสริม ช่วยเสริมความหมายของกริยา ศรัทธา

ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คำของ ศ. ศิวะของ P.3. หรือ ได้

3. ในไวยากรณ์ไทย ไ้แบ่งคำเชื่อมบอกแหล่งออกเป็น 3 ประเภทย่อยคือ คำเชื่อมบอกแหล่งที่มีสิ่งต่าง ๆ คำเชื่อมบอกแหล่งเดิมของสิ่งต่าง ๆ และคำเชื่อมบอกจุดหมายของสิ่งต่าง ๆ แต่ในวิทยานิพนธ์นี้จะเรียกชื่อต่างไปคือ

✓ ก. คำเชื่อมบอกแหล่งที่มีสิ่งต่าง ๆ ในวิทยานิพนธ์นี้จะใช้ว่า "คำบุพบทบอกสถานที่"

✓ ข. คำเชื่อมบอกแหล่งเดิมของสิ่งต่าง ๆ จะใช้ว่า "คำบุพบทบอกแหล่งเดิม"

✓ ค. คำเชื่อมบอกจุดหมายของสิ่งต่าง ๆ จะใช้ว่า "คำบุพบทบอกที่หมาย"

✓ ในการวิเคราะห์คำบุพบทได้พบปัญหาอยู่ 2 ประการ ดังนี้

* คำว่า โดย ใน "หนังสือเล่มนี้แต่งโดยนางสาววิไล สุขใส" ใช้ว่า

1. คำที่อยู่ระหว่างคำกริยาและคำนามนั้นเป็นคำบุพบทหรือไม่

✓ 1.1 คำที่บอกสถานที่และอยู่หน้านามนั้น อาจพิจารณา
ว่าเป็นคำชนิดใดชนิดหนึ่งใน 2 ชนิดนี้คือ

- ก. คำบุพบท
- ข. คำนาม

ตัวอย่าง

"แม่น้ำนั้นคอยกอบหนทางคมนาคม แก่น้ำนั้นมีไค้
ถูกต้อง ริม กงจักร แก่น้ำนั้น"

(ไตรภูมิ น. 121)

"ข้าพเจ้ากับเงินท่วยเสี่ยวจึงนักเงินมีชื่อ ซึ่งยอมเข้า
ตัวเทียบให้มากินโต๊ะชานกันที่สวนอ้อย หลัง โรงจู่จะ"

(155ก / จ.ศ. 1210)

✓ ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะถือว่าคำเหล่านี้เป็นคำบุพบททั้งหมด
และเป็นคำบุพบทชนิดที่มีที่มาจากคำนาม

1.2 คำที่ขยายความหมายของคำนามและอยู่หน้านามนั้น
อาจพิจารณาว่าเป็นคำชนิดใดชนิดหนึ่งใน 2 ชนิดนี้คือ

- ก. คำบุพบท
- ข. คำขยายนาม

ตัวอย่าง

"ฉินพระพักตร์ เฉพาะ ทิศอันเป็นศิริสวัสดิปราศจาก
มฤตยู ราชูจร มีหลวง หลาวเหล็ก"

(3/จ.ศ. 1169)

"ข้าพระพุทธเจ้ากระทำสัตยาธิศรัณไว้ต่อกันเฉพาะพระพักตร์

พระพุทธเจ้า
ธรรมเจ้า
สังฆเจ้า] "

(7/จ.ศ.1156)

✓ ในวิถยานิพนธฉบับนี้ จะถือว่าคำเหล่านี้เป็นคำบุพพท ถ้าละไปแล้วจะทำให้ประโยคผิดไวยากรณ์ และจะถือว่าเป็นคำขยายนาม ถ้าละไปแล้วประโยคไม่ผิดไวยากรณ์

ตัวอย่าง

"ข้าพระพุทธเจ้าขอกระทำสัตยาธิศรัณไว้ต่อกัน

เฉพาะพระพักตร์ พระพุทธเจ้า
ธรรมเจ้า
สังฆเจ้า] "

(7/จ.ศ.1156)

"ถ้าโทษพ้นประมาณพระเจ้าอยู่หัวจะลงโทษโดย

จำเภาะพระองค์เอง"

(กฎหมาย น.504)

เฉพาะ ในประโยคแรกละไม่ได้ จึงถือเป็นบุพพท ส่วนจำเภาะ ในประโยคที่สองละได้จึงถือเป็นคำขยายนาม

2. คำบุพพทนั้นเป็นบุพพทประเภทใด

คำว่า แต่ ที่อยู่หน้าคำนามที่บอกเวลา อาจพิจารณาว่าเป็นบุพพทต่อไปนี้

ก. คำบุพพทบอกเวลา

ข. คำบุพพทบอกแหล่งเดิม โดยถือว่าเป็นแหล่งเดิมในแง่ของเวลา

✓ ตัวอย่าง

"สลูซึ่งให้ออกไปจำหน่ายสินค้าเมืองเทศนั้นให้ชื่อว่า
เจ้าจำหน่ายสินค้าเมืองมังกลาแต่เคื่อนหา"

(13/จ.ศ. 1176)

"พญาไพโรธฤทไปแต่วัน $\frac{14}{9}$ 12 คำ"

(34/จ.ศ. 1207)

ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะถือว่า คำว่า แต่ เป็นคำบุพบทนอกเวลา โดยถือว่า
ว่าอยู่นอกเวลา

เมื่อศึกษาคำที่ทำหน้าที่เป็นบุพบทในสมัยสุโขทัย และอยุธยาแล้ว พบว่า
คำบุพบทมี 4 ประเภท และมี 158 คำ ในสมัยสุโขทัยมีบุพบททั้งหมด 75 คำ เป็น
บุพบทเดี่ยว 47 คำ บุพบทซ้อน 18 คำ กลุ่มคำบุพบท 4 คำ และบุพบทคู่ 5 คู่
ในสมัยอยุธยา มีบุพบททั้งหมด 83 คำ เป็นบุพบทเดี่ยว 44 คำ บุพบทซ้อน 22 คำ กลุ่ม
คำบุพบท 13 คำ และบุพบทคู่ 4 คู่

✓ ต่อไปนี้เป็นคำบุพบทเดี่ยวที่ปรากฏในสมัยสุโขทัย

กลวงใน กลาง กว่า กับ กิ่ง แก่ ไกล ไกล

ของ

ครึ่ง (ครึ่ง)

จาก

ซิก

ณ

ควย แต่ โดย

ทอ ตาม แต่ (ตั้งแต่) ไ้

ถึง

ทั้ง ท่ามกลาง ที่ เท่า

นอก ใน

บน เบื้องหลัง

เพราะ เื่อ
 ภายนอก ภายใน ภายนอก ภายหลัง
 ยัง
 รอม ระหว่าง (หว่าง) ริม
 แล (และ)
 สำหรับ สู่
 หน้า หลัง เหนือ แห่ง
 อีก

ต่อไปนี้เป็นคำพบที่เกี่ยวกับรากฎในสมัยอยุธยา

กลาง กับ แก่ ไกล ไกล
 ของ ข้าง
 จน จาก

เพราะ
 ชิด

ณ
 ควบ แก่ โทย
 ทรง ต่อ ตาม แก่

ถึง
 ทั้ง หามกลาง ที่

นอก ใน
 บน เบื้องบน

เพราะ
 ภายใต ภายนอก ภายใน
 เื่อ
 ยัง

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รอย ระหว่าง (หว่าง) ริม

แฉ (และ)

สำหรับ สู่

หน้า หลัง เหนือ แหง

อีก

วิธีการเสนอข้อมูล จะกล่าวถึงคำบุพบทเกี่ยวกับก่อนแล้วจึงกล่าวถึง
บุพบทซ้อน กลุ่มคำบุพบท และบุพบททุกความสำคัญ คำบุพบทเกี่ยวกับปรากฏซ้ำใน
ที่ใกล้กัน จะให้ตัวอย่างไว้ด้วย ส่วนบุพบทซ้อน จะจัดไว้ในชุดคำเกี่ยวกับบุพบท
ที่เป็นคำต้นของบุพบทซ้อนนั้น

กลวงใน¹ ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพบท ใช้นำหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"เราอันชื่อคันทมาทณภูฏันเหียรยอมแก้วอันชื่อ
มสารัตนะกลวงในเขานันตั้งถั่วสะแตก"²

(ไตรภูมิ น.281)

กลวงใน ในสมัยอยุธยา ไม่ปรากฏข้อมูล

กลวงใน ในสมัยปัจจุบัน ไม่มีใช้

กลาง³ ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพบท ใช้นำหน้านามบอกสถานที่

¹ กลวงใน หมายความว่า ใน หรือภายใน

² ปรากฏเพียงตัวอย่างเดียว

³ คู หว่างกลาง บุพบทซ้อนบอกสถานที่สมัยสุโขทัย หน้า 153

ตัวอย่าง

น้ำโขงเมื่อแล้ง"

กลางเมืองสุโขทัยมีน้ำกระหังโทยสีเสกินก็ตั้งกิน

(จารึกถ. 1 น. 2)

หน้าทองแม่"

แลกมARNนั้นนั่งกลางทองแม่แลเอาหงดังมาทอ

(ไทรภูมิ น. 73)

กลาง ซึ่งไชน้ำหน้านามบอกสถานที่ อาจะปรากฏซ้ำในที่ใกล้เคียงตัวอย่างโอย..... คายแล..... ฉันทุวันถึงอัน..... มักจำที่ลภาวนาอยู่กลาง
ปากกลางกง"

(จารึก ล. 2 น. 11)

กลาง ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพท ไชน้ำหน้านามบอกสถานที่ตัวอย่างกลางสระนั้นให้ทำพระที่นั่งเก้งน้อย ๆ รายรอบคลองรอบสระ
ให้ทำพระที่นั่งเก้งใหญ่"

(4/จ.ศ. 1152)

ให้สูงเท่าวัดพนัญเชิง"
ให้สูงเท่าวัดพนัญเชิง"

(23)

กลาง ซึ่งใช้นำหน้านามบอกสถานที่ อาจปรากฏเป็นบุพบทซ้อน คือปรากฏหน้าบุพบท หว่าง เป็น กลางหว่าง¹ ใช้นำหน้านามบอกสถานที่ ให้ชัดเจนขึ้น

ตัวอย่าง

"กระบวนหน้าซึ่งเข้าไปในพระราชวังนั้น ให้ทาม
คู่แท้ก็เข้าไปกลางหว่างแถวคู่แท้ก็เก้กัน"

(3/จ.ศ. 1171)

กลาง² ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพบท ใช้นำหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"ฉันตั้งแจกันกลางห้อง"

(คำบุพบท น. 17)

"ฉันนอนกลางห้อง"

(คำบุพบท น. 17)

กลาง ซึ่งใช้นำหน้านามบอกสถานที่ อาจจะปรากฏซ้ำในที่ใกล้กัน

ตัวอย่าง

"เขาไปอยู่กลางป่ากลางคอง"

จะเห็นได้ว่า กลาง เป็นบุพบทบอกสถานที่ทั้งในสมัยสุโขทัยและปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ กุ หว่างกลาง บุพบทซ้อนบอกสถานที่สมัยอยุธยา หน้า 154

² กุ ที่กลาง บุพบทซ้อนบอกสถานที่สมัยปัจจุบัน หน้า 127

กว่า ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพพท ใช้นำหน้านามบอกการเปรียบเทียบ

ตัวอย่าง

"เบื้องตะวันตกเมืองสุโขทัยนี้มีอรุณอุก ท่อขุนราม-
คำแหงกระทำไอยทานแกมทาเดรสังฆราชปราชญ์ เรียบจบปฏิภนไทรย หลวงกว่า
ปู่ครูในเมืองนี้ทุกคน"

(จารึก ล. 1 น. 5)

"หน้าตาเนื้อตัวพระพรหมทั้งหลายนั้นเงลาเกลี้ยง
งามนิก แล้วรุ่งเรื่องกว่าพระจันทร์ พระอาทิตย์ พันเท่าใส"

(ไตรภูมิ น. 242)

กว่า ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพท ใช้นำหน้านามบอกการเปรียบเทียบ

ตัวอย่าง

"พระองค์ไต่ถึงทุกขภิกเสกเป็นบุญอันประเสริฐใหญ่-
หลวงกว่าทศาทังปวง"

(5/จ.ศ. 1155)

"ถึงจะนับถือพระภูมิเจ้าที่เทพารักษ์นั้น ก็ถือเอาแก่
โดยจิตรึกคิดว่าเปนมิตรสหาย เปนที่ป้องกรรอันตราย มิไต่คิดว่าประเสริฐกว่า
พระรัตนตะยาธิคุณมิไต่"

(กฎหมาย น. 754)

กว่า ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพพท ใช้นำหน้านามบอกการเปรียบเทียบ

ตัวอย่าง

"ภาษาที่มีเสียงสระกว่าพยัญชนะยอมฟังไพเราะ"

(การใช้ น. 9)

"น้องสวยกว่าพี่"

(การใช้ภาษา น. 37)

กว่า ซึ่งใ้หน้าหน้านามบอกการเปรียบเทียบ อาจจะปรากฏซ้ำใน
ที่ใดก็ตาม

ตัวอย่าง

"แดงสวยกว่าพี่กว่าน้อง"

จะเห็นว่า กว่า เป็นบุพบทบอกการเปรียบเทียบ ทั้งในสมัยสุโขทัย อยุธยา
และปัจจุบัน

กับ ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพบท มีที่ใช้ดังนี้

1. ใ้หน้าหน้านามบอกที่หมาย
2. ใ้หน้าหน้านามบอกความคล้ายคลึงกัน

1. กับ ใ้หน้าหน้านามบอกที่หมาย

ตัวอย่าง

"กลางทานเทศวงหนึ่ง หนาศอกหนึ่ง คำสองคำอิง
ถ้วยโคมฉายวงหนึ่ง ถ้วยบริทันเล็กสืบวงสำหรับกลางทาน แดงเป็นบายศรีบูชา
พระเจ้า น้ำเต้าทองสัมฤทธิ์วงหนึ่งมีฝาคำบาทหนึ่งใ้หน้ามิ่ง เบือวงหนึ่งคำสาม
สลึงใ้หน้ามากเลียนเทศวงหนึ่ง ใ้หน้ามากเครื่องสำหรับนี้แดงเป็นบายศรีกับเจดีย์"

(จารึก อ. 14 น. 109)

"วันพุธ เดือนห้า ขึ้นหกค่ำ ชาอนักนักรสัมฤทธิ์ศก
จึงนายหันเพร็กรษา อำแดงคำทอง และอำแดงศรีบัวทองผู้ถูกมีใจศรัทธากั้บนา
อินแก้วชา และกองวงหนึ่ง เป็นเงินเจ็ดบาทกับอาราม"

(จารึก อ. 15 น. 116)

2. กั๊ ใ้หน้าหน้านามบอกความคล้อยตามกัน

ตัวอย่าง

"เมื่อก่อนมีฟ้าเจ้าเมืองศรีโสธรปุระ ใ้ลูกสาวชื่อ
นางสุธรมหาเทวีกั๊ขันไชยศรี ใ้นามเก็บรแกพอขุนผาเมือง"

(จารึก ล.2 น.10)

"มีอางทวทหม่นกั๊ขมพูนางนงนักรอยเพียรยอมถ้อ
เครื่องขานาไมกั๊ขนุหอกถายแหลนหลาว"

(ไตรภูมิ น.103)

กั๊ ซึ่งใ้หน้าหน้านามบอกความคล้อยตามกัน อาจะปรากฏเป็นบุพเพ-
ชอน คือปรากฏหน้าบุพเพกั๊ กั๊ และกั๊ กั๊ เป็น กั๊ กั๊ และกั๊ กั๊
ใ้หน้าหน้านามบอกความคล้อยตามกัน

ตัวอย่าง

"แ (ละ)... พระราชาทุกละบพิตรมนตรีอนุชิต ลุงตน
เลี้ยง..... เจ้าเมืองทริยตรีง (กั๊) กั๊ นักปราชญ์ราชกวี (มีสกุลท) วรรณ
นั้ลงถวายอัญชลี พระบาทเสด็จในศรีมูชเสวยบุญสุข"

(จารึก ล.7 ก.47)

"นางแก้วอันมีอยู่ในแผ่นดินอันชื่อว่าอุคทรนั้นมากั๊
เครื่องสำหรับสัพพาทกรอันแล้วกั๊แก้วสักทพิชริทนะแสร้งเรื่องงามนักหนา"

(ไตรภูมิ น.135)

"แลนางนั้นมีใจใ้สัพพาทกรในศาสนาพระสัพพัญญูทพเจ้า
เรานี้กั๊นักหนา แลจึงสร้างอารามกั๊ กั๊ พระวิหารอันหนึ่งกั๊ กั๊ กั๊
กุมารบุญนั้น บวชในศาสนาแห่งพระพุทเจ้าเรา"

(ไตรภูมิ น.193-194)

กั๊ ในสมัยอยุธยา เป็นบุพบท มีที่ไ้ดังนี้

1. ใ้หน้าหน้านามบอกที่หมาย
2. ใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่
3. ใ้หน้าหน้านามบอกแหล่งเกม
4. ใ้หน้าหน้านามบอกความคล้ายตามกัน
5. ใ้หน้าหน้านามบอกผู้มีส่วนร่วม
6. ใ้หน้าหน้านามบอกเจ้าของ

1. กั๊ ใ้หน้าหน้านามบอกที่หมาย

ตัวอย่าง

"หลวงทั้สุเรนทองไ้จ่ายเงินใ้กั๊หมื่นราชสงคราม
คุมลงมาส่งใ้กั๊ข้าทเจ้า"

(36/จ.ศ. 1211)

"สมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัวผู้ทรงพระคุณอันมหาประเสริฐ
ทรงพระมหากรุณาเมตตาใ้กั๊เขมร"

(จกหมายเหตุ ร.3 น.23)

2. กั๊¹ ใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"แล้ก็แลเห็นองค์ชฎายมราชันรูปปร่างชาวงามใ้
มงกุฎแลกำไลกันแขนปลายแขนนั่งอยู่กั๊พื้นแผ่นดิน"

(2/จ.ศ. 1156)

"คราวนี้ก็กั๊อ่านเอาออกใ้เสียบ้างเดี๋ย จะหังใ้กั๊
กั๊จะบุเสียบเปล้า ๆ นั้นเอง"

(จกหมายเหตุหลวงอุคม น.112)

¹ กั๊ ในระหว่าง กั๊ บุพบทคุมบอกสถานที่สมัยอยุธยา หน้า 134 และ
สำหรับกั๊กับกลุ่มคำบุพบทบอกจุดหมาย สมัยอยุธยา หน้า 158

3. กับ ใ้ช้หน้านามบอกแหล่งเดิมตัวอย่าง

"ประการหนึ่งสมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัวก็ทรงพระราชประสงค์
 แสงเป็นคาบศิลา ขอกับสมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัวในกรุงเทพฯ 2000 มาไว้พิทักษ์รักษา
 บ้านมูลบ้านเมือง"

(1ค/จ.ศ.1137)

"พญาสุโขไทยกระทำกุมเหงที่จำลงเอาเงินกับไพร่
 มีชื่อโลกความเคือครอน"

(2/จ.ศ.1198)

4. กับ ใ้ช้หน้านามบอกความคล้อยตามกันตัวอย่าง

"แลนับนี้ท่านอัครมหาเสนาธิบดีก็ไ้มีหนังสือตอบไปอังวะ
 กล้วยฉบับหนึ่งกับจดหมายคำไ้ทวาร"

(1/จ.ศ.1170)

"พระเชียงเงินไ้หลายแหวนกับทั้งหมดทรง"

(จดหมายเทศความทรงจำ น.93)

กับ ซึ่งใ้ช้หน้านามบอกความคล้อยตามกัน อาจจะถูกเป็นกลุ่มคำบุพบท
 คือปรากฏหน้าบุพบท ทั้ง เป็น กับทั้ง¹ ใ้ช้หน้านามบอกความคล้อยตามกัน

ตัวอย่าง

"แล้วท่านยังหวังใจว่า พระองค์ยังจะไปรคอนุเคราะห์ต่อไป
 แต่พวกหมอกกับทั้งชาวอเมริกันผู้ใด ๆ ที่จะมา และมีไ้ประพฤติไ้เลมิดคอกกฎหมายแผ่นดิน"

(จดหมายเทศ ร.3/ก น.25)

¹ กับทั้ง กับ บุพบทบุ้บอกความคล้อยตามกัน หน้า 120.

5. กั๊¹ ใ้หน้าหน้านามบอกผู้ที่มีส่วนร่วม ไม่ปรากฏในบุพบทเดี่ยว แต่ปรากฏเป็นบุพบทซ้อน คือปรากฏหน้าบุพบท กั๊ เป็น กั๊ กั๊ ใ้หน้าหน้านามบอกผู้ที่มีส่วนร่วม

ตัวอย่าง

"นายกันเมื่อบวชเป็นภิกษุอยู่วัดแจ้เป็นคนอะละชีอันชพาด
กระทำเมตตูปะราชิตกั๊กั๊อำแดงไห"

(4/1/จ.ศ. 1159)

6. กั๊ ใ้หน้าหน้านามบอกเจ้าของ

ตัวอย่าง

"... จะไคยยกของพระบวรพุทธศาสนาให้เป็นที่ตั้งกั๊บรกรกา
เขมรทั้งปวงสืบต่อไป"

(จกหมายเหตุ ร.3 น.22)

"มันรู้ว่าไม่มีผู้ใหญ่ตั้งเป็นเจ้าบ้านเจ้าเมือง มีแต่นายมุเกม ๆ
อยู่อย่างนี้ ก็จะเป็นที่ไอก่าสกั๊มัน"

(จกหมายเหตุหลวงอุคม น.320)

กั๊ ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพบท มีที่ใ้ดังนี้

1. ใ้หน้าหน้านามบอกที่หมาย
2. ใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่
3. ใ้หน้าหน้านามบอกแหล่งเดิม
4. ใ้หน้าหน้านามบอกความคล้อยตามกัน
5. ใ้หน้าหน้านามบอกผู้ที่มีส่วนร่วม
6. ใ้หน้าหน้านามบอกเครื่องมือ

¹ กู ในระหว่าง กั๊ บุพบทบอกสถานที่สมัยอยุธยา หน้า 134

1. กั๊ ใ้หน้าหน้านามบอกที่หมาย

ตัวอย่าง

"ฉัณหลักษณ์ของไหญให้ควำมสำคัญกั๊สั้มยัสมำก"

(การใ้ภำษำ น.405)

"จกหมำยแสดกควำมยัณคั๊นั้ เรำมีไปแสดกควำม
ยัณคั๊กั๊เพ็อนที่ไ้รับโศคคั๊อยำงใคอยำงหนึ่ง"

กั๊ ชั้ใ้หน้าหน้านามบอกที่หมาย อำจจะปรำกฏช้ำในที่ไ้กั๊

ตัวอย่าง

"เขำก่ำลั้แสดกควำมยัณคั๊กั๊เพ็กั๊ยัง"

2. กั๊ ใ้หน้าหน้านามบอกสถำนที่

ตัวอย่าง

"กั๊อำถศยักั๊นทัวไม่สบยำ ทั๊งนกั๊พั้กั๊นกั๊นกั๊น"

(การใ้ น. 120)

"เช็กั๊นกั๊โ้กั๊"

(ลัคษณ์ภำษำไทย น.199)

3. กั๊ ใ้หน้าหน้านามบอกแห่งแถม

ตัวอย่าง

"ไปกั๊พกั๊ไป แม่มกั๊มีเวลำ"

"เขำกั๊นกั๊นกั๊ซั้กั๊ เขกั๊ไปกั๊เอำกั๊เงินกั๊เขำกั๊"

4. กับ ใช้นำหน้านามบอกความคล้ายคลึงกัน

ตัวอย่าง

"เขาให้สมุคกับกินสอแก่เชอ""ครูวางปากกากับสมุคไว้บนโต๊ะ"5. กับ ใช้นำหน้านามบอกผู้มีส่วนร่วม

ตัวอย่าง

"เขาออกไปทำงานนอกบ้านกับภรรยา"

(ลักษณะภาษา น.215)

"เขาทะเลาะกับเพื่อน"

(การใช้ภาษา น.38)

6. กับ ใช้นำหน้านามบอกเครื่องมือ

ตัวอย่าง

"ฉันไคปิ่นกับหู"

(การใช้ภาษา น.37)

"ฉันไคเห็นกับคาคีเคียวว่า เขาไคซอผ้าขึ้นนี้กับมือ
ของเขา"

(หลักภาษา น.189)

จะเห็นได้ว่า กับ ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพบทบอกที่หมายและบอกความ-
คล้ายคลึงกัน ในสมัยอยุธยา เป็นบุพบทบอกที่หมาย บอกความคล้ายคลึงกัน บอก
สถานที่ บอกเจ้าของ บอกแหล่งเดิม และบอกผู้มีส่วนร่วม ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพบท
บอกที่หมาย บอกความคล้ายคลึงกัน บอกสถานที่ บอกแหล่งเดิม บอกเครื่องมือ และ
บอกผู้มีส่วนร่วม

กึ่ง ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพพ ใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"..... เสด็จลงมาแ่กกลางหาหลวงมาฉวีครอบ
ทนทานแลจึงเสด็จขึ้นอยู่เหนือหัว และพระร้กนชาที่จึงเสด็จมาอยู่กึ่งหน้าจากพระศรี-
สรีขาราชจุลามาบุรีรัตนลังกาทวีป"¹

(จารึก ล.2 น.18)

กึ่ง ในสมัยอยุธยา ไม่ปรากฏข้อมูล

กึ่ง ในสมัยปัจจุบัน ไม่ปรากฏเป็นบุพพท่เกี่ยว แต่ปรากฏเป็นบุพพท่ซ้อน
คือปรากฏหน้าบุพพ กลาง เป็น กึ่งกลาง ใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"เขาเขียนชื่อบทกึ่งกลางหน้ากระทาม"

"โคมไฟแขวนอยู่กึ่งกลางเพดาน"

จะเห็นได้ว่า กึ่ง ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพพบอกสถานที่ และในสมัยปัจจุบัน
ก็เป็นบุพพบอกสถานที่ แต่จะปรากฏเป็นบุพพท่ซ้อนเท่านั้น ส่วนในสมัยอยุธยาไม่ปรากฏ
ข้อมูล

แก่ ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพพ มีที่ใ้ดังนี้

1. ใ้หน้าหน้านามบอกที่หมาย
2. ใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่
3. ใ้หน้าหน้านามบอกแหล่งเดิม
4. ใ้หน้าหน้านามบอกเจ้าของ
5. ใ้หน้าหน้านามบอกเครื่องมือ

¹ ปรากฏเพียงตัวอย่างเดียว

1. แก่ ให้นำหน้านามบอกที่หมาย

ตัวอย่าง

"อันว่าพอกูนี้เป็นใหญ่ไปจริงดังฤๅแลเศรษฐีนี้แถมมาอยู่
ปราสาทแก้วสักทศวรรษนะ แลผู้เป็นใหญ่ในปราสาทไม่มีแล วันใดแลกูได้เป็นพระญาไซ
แลกูจะชิงเอาปราสาทนี้แก่กูแล"

(ไตรภูมิ น. 174)

"ถ้าวาทระองค์เจ้าจะปรารภณาเอาทรัพย์สมบัติ
เท่าใด ๆ ก็ดี เชิญพระองค์เจ้าเรียกเอาแก่ชายผู้เกี่ยว และข้าทระทุกขเจ้าผู้เกี่ยว
หากจะประกอบมาถวายแด่พระองค์จงทุกประการแล"

(ไตรภูมิ น. 139)

แก่ ซึ่งให้นำหน้านามบอกที่หมาย อาจปรากฏซ้ำในที่ใดอีก

ตัวอย่าง

"อันหนึ่งอันสงส์อันกูไ้บวชในศาสนาพระเจ้ากัณฑ์ อัน
กูไ้สร้างไว้ในศาสนาพระเจ้ากัณฑ์ กูก็อุปนาสงไปแก่ครู อุปัชฌาย พอ แม่ ผู้เฒ่า
ผู้แก่ ญาติ แก่ท้าว แก่พญา แก่เทพยดาทั้งหลาย"

(จารึก ล. 14 น. 111)

2. แก่ ให้นำหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"ในกาลภาย 1 พระเจ้าเสด็จอยู่ในเขตพุทธมมหาวิหาร
อันเป็นอารามแห่งนายอนาถบิณฑิกเศรษฐี แลอาศัยแก่เมืองสาวัดถิมมหานคร"

(ไตรภูมิ น. 65)

"ในกาลคาม 1 พระพุทธเจ้าเสด็จอยู่ในเขตพนม
มหาวิหาร เป็นอารามแห่งอนาถบิณฑิกมหาเศรษฐีอาศัยแก่เมืองสาวัตถี"

(ไตรภูมิ น.67)

3. แก่ ใหน้าหน้านามบอกแหล่งเดิม

ตัวอย่าง

"จึงท่านผู้หนึ่งชื่อนายอินทศักกิมิตรชทาในพุทธศาสนา
จึงขอที่อันอยู่นั้น หนชื่อ ไคสีลิมท้าวา หนแปไคสามลิมเกาวานี้แก่ พออยู่หัว ข
ออกอุชาธรรมราชาองค์ทรงไตรปิฎก"

(จารึก ล.9ก น.91)

"แลพระองค์ไคกล่าวด้วยคำตอบท้าวพระญาทั้งหลาย
ผู้เห็นว่าเราจะเอาทรัพย์สินสิ่งสาอากรแก่ท้าวพระญาองค์ไคองค์หนึ่งนั้นหามีได้เลย"

(ไตรภูมิ น.110)

4. แก่ ใหน้าหน้านามบอกเจ้าของ

ตัวอย่าง

"เมื่อยามอันสถาปนานั้นเป็นหกค่ำแล พระยาฉะไทยราช
ผู้เป็นลูกพระยาเลอไทยเป็นหลานแก่พระยายมราช"

(จารึก ล.3 น.22)

"มีฝูงต้นไม้ทั้งหลายเป็นต้น เป็นลำงามแลมิได้เป็น
กิ่งเป็นแฉง และเป็นลูก เป็นคอกคุดระการงามนักหนา และมีเชือกเขาเดาวัลย์
ล้างสิ่งเป็นคอกแคง ล้างสิ่งเป็นคอกขาว ล้างสิ่งเป็นคอกเหลือง ฝูงเรื่องงาม
แก่ที่นั้นทุกแห่ง ทั้งท่านแสรงแคงไว้ แลแห่งนั้นเรียกชื่อว่านาคพิภพ แลเป็นที่อยู่แก่
ฝูงนาคทั้งหลายแล"

(ไตรภูมิ น.42)

5. แก ใช้นำนานามบอกเครื่องหมาย

ตัวอย่าง

"เพราะว่าในปราสาทชั้นนี้ กินอยู่สิ่งใดก็ อบรม
สิ่งใดก็ย่อมอาศัยแกรัสมิ่แกวณิรัทนะ บ หอนอาศัยแกไฟเลยสักคาบ"

(ไตรภูมิ น.179)

"เขาที่นั่น รัทนะธาตุ คือธาตุ
พระ พระทันตธาตุ พระธาตุ กลางหาวชาวสิงหลเห็นแกตามีศรัทธา
ลง"

(จารึก ล.2 น.13)

1. แก¹ ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพ มีที่ใช้ดังนี้

1. ใช้นำนานามบอกที่หมาย
2. ใช้นำนานามบอกแหล่งเดิม
3. ใช้นำนานามบอกเจ้าของ
4. ใช้นำนานามบอกเครื่องหมาย

1. แก¹ ใช้นำนานามบอกที่หมาย

ตัวอย่าง

"นายอากรสมภักขแขวงเมืองไชนาญจำนวนปีชาร
จัตวาศกเป็นเงินตราอากรสามสิบเบคซึ่งสิบคำสิง ทำเรื่องรวบรวมแกท่านออกพัน
นายเวน"

(71/จ.ศ. 1204)

¹ กุ ไกล^๑ กลุ่มคำบุพพบอกสถานที่สมัยอยุธยา หน้า 74

"ข้าพชนั้ร้วหลายร้วโร่น่าท่านเสียแล้วให้ไช้ของท่าน
เพราะมันถูกแม่โพสพซึ่งเลี้ยงมันมาหวที่ป่นป่านหมี่ไค้"

(กฎหมาย น. 385)

2. แก่ ไชน่านานามบอกแหล่งเดิม

ตัวอย่าง

"มีรับสั่งโปรดเกล้าโปรดกระหม่อนให้มเงินแก่
หลวงละไมจะบอกอหกซึ่ง ไค้บอกมาถึงพระยากลันตันแจงอยู่แล้ว"

(ร. 2/จ. ศ. 1171-1173)

สัจ
เป
น
ช
ร
ม
] "นายอากรทุกวันนี้เรียกค่าน้ำแก่ราษฎรก็ไม
เรียกค่าน้ำเชิงเรือนแก่ราษฎรด้วยผลการชมชี่"

(76/จ. ศ. 1199)

3. แก่ ไชน่านานามบอกเจ้าของ

ตัวอย่าง

"เจ้าเมืองพิทลุงช่วยเป็นอุปพรทแก่พระครูศรีสัตถรม-
ราชรุจิศรี"

(ประชุมพระตำรา น. 41)

"ฝ่ายบั๊กไค้เมืองนคร เป็นเมืองเอกใหญ่กว่าหัวเมือง
หังปวง แลวก็เป็นที่พ่านักอาศัยแก่แขกเมืองแลลูกค้วานิชนา ๆ ประเทศ"

(1/จ. ศ. 1173)

4. แก่ ไชน่านานามบอกเครื่องมือ

ตัวอย่าง

"พระองค์ปราบปรามเสี้ยนสินเสี้ยนแผ่นดินยิ่งด้วย
บารมีที่สุด ยังสมบัตินุษย์ยังไมไค้เห็นแก่ค้วามีพระคชาทานเือกผู้คูควร"

(8/จ. ศ. 1182)

"ถ้าเป็นพยานอาชามีให้แทนแก่จักขุมิไคยีนแก่โสท
เข้ามารับเป็นพยาน ท่านว่ามีชอบ ให้ใหม่ลาหนึ่ง"

(กฎหมาย น.711)

แก่ ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพพ มีที่ไ้คั้งนี้

1. ไ้หน้าหน้าามบอกที่หมาย
2. ไ้หน้าหน้าามบอกเจ้าของ

1. แก่ ไ้หน้าหน้าามบอกที่หมาย

ตัวอย่าง

"เขาให้เงินแก่แม่"

(การใช้ น.50)

"ครูสอนหนังสือแก่นักเรียน"

แก่ ซึ่งไ้หน้าหน้าามบอกที่หมาย อาจจะปรากฏซ้ำในที่ใกล้เคียง

ตัวอย่าง

"เขาให้เงินแก่ที่แก่น้อง"

2. แก่ ไ้หน้าหน้าามบอกเจ้าของ

ตัวอย่าง

"คนสูงอายุมักจะเป็นที่พึ่งแก่ลูกหลาน"

"เขาเป็นที่พึ่งแก่ภรรยา"

จะเห็นได้ว่า แก่ ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพพบทอกที่หมายถึง บอกลสถานที่ บอกรเจ้าของ บอกรเครื่องมือ และบอกรแหล่งเดิม ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพบทอกที่หมายถึง บอกรเจ้าของ บอกรเครื่องมือ และบอกรแหล่งเดิม ส่วนในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพพบทอกที่หมายถึง และบอกรเจ้าของ

บุคคลึงกล่าวว่า แม้บุพพบท แก่ จะนำหน้านามบอกรที่หมายทั้งในสมัยสุโขทัย อยุธยา และปัจจุบัน แต่การปรากฏอาจแตกต่างกันไปบ้าง เช่นในสมัยสุโขทัย บุพพบทแก่ จะปรากฏกับกริยาบางคำใด เช่น สมัยสุโขทัยใช้ว่า เอา (อะไร) แก่ (ใคร) แต่ปัจจุบันใช้ไม่ได้ ปัจจุบันใช้ว่า เอา (อะไร) จาก (ใคร) หรือ ในสมัยอยุธยาใช้ว่า ถูก แก่ (ใคร) ได้ แต่ปัจจุบันใช้ไม่ได้ ในปัจจุบันคำนามที่ปรากฏหลังกริยา ถูก ไม่ต้องมีบุพพท แก่ นำหน้า จะใช้ว่า ถูก (ใคร)

ไกล ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพพท มีที่ใช้อย่างนี้

1. ใช้นำหน้านามบอกรที่หมาย
2. ใช้นำหน้านามบอกรสถานที่

1. ไกล ใช้นำหน้านามบอกรที่หมาย

ตัวอย่าง

"๗ จึงลงจากยานทิพย์แล้ว แลเข้าไปไกลนางอสนี-
ธมิตตา"

(ไตรภูมิ น. 156)

"พระโพศทมหาราช ๗ จึงลงมาจากยานมาไกล
ที่นอนข้าพระบาท"

(ไตรภูมิ น. 164)

2. ไกล ให้นำหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"ในมัธยมประเทศในปราศรัยทรนกรไกลฝั่งน้ำ
อโนมานที่พระศรีรัตนมหาธาตุเป็นเจ้าขอศรีชาญคกา"

(จารึก ล.1 น.16)

"ภาคหนึ่งเบื่องอุทธรทิศไกลพระสุเมรุราชชื่อ
อุทกรรมณฑล"

(ไตรภูมิ น.266)

ไกล (ไกล) ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพท มีที่ไ้ดังนี้

1. ให้นำหน้านามบอกที่หมาย
2. ให้นำหน้านามบอกสถานที่

1. ไกล ให้นำหน้านามบอกที่หมาย

ตัวอย่าง

"ครั้นเสนาบดีมาไกลหอพระราชสารแล้ว วิงปาเก
กลับมาว่าให้ข้าพเจ้าไปรับเสนาธิบดี"

(16/จ.ศ.1141)

"แลทัพหลวงเข้าไปตั้งไกลเมืองทองอุปประมาณ 30 เส้น"

(ประชุมจดหมายเหตุ น.103)

2. ไกล ให้นำหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"สมเด็จพระมหากระษัตริราชเจ้ากรุงศรีอยุธยา
ผู้ใหญ่ พระราชทานแก่กุ่มบันฑูฝรั่งแขก ที่แห่งหนึ่งไกลตึกซึ่งอยู่ทุกวันนี้"

(ประชุมจดหมายเหตุ น.12)

"พระอินทรวิไชย พระยาพระเชมร ไปลาดตระเวรถึง
แพรภพยาลินไกลคายอายุฉนวนประมาณ 5 เส้น"

(6/จ.ศ. 1192)

ไกล ซึ่งไชน้ำหน้านามบอกสถานที่ อาจจะปรากฏซ้ำในที่ไกลกัน

ตัวอย่าง

"ถ้ากุเลือกตกไกลบานไกลเรือนไกลสรผู้โต
วิควายฆารพัสตัว 3 เส้น 15 วา ถ้าทองในรังวิกเกาะมาตาม ถ้าหมี่รับให้
คาคมนไว้"

(กฎหมาย น.437)

ไกล¹ ซึ่งไชน้ำหน้านามบอกสถานที่ อาจจะปรากฏเป็นกลุ่มคำบุพบท
คือปรากฏหน้าบุพบทบอกที่หมายแก่ เป็นไกลแก่ ไชน้ำหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"ถ้าโจรนั้นหนีรอดยังแต่ลูกเมียพ่อแม่พี่น้อง ซึ่งอยู่
ไกลแก่โจรนั้น ท่านให้เอามาจำไว้ กว่าจะได้ตัวโจรนั้น"

(กฎหมาย น.443)

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ กุ ที่ไกล บุพบทซ่อนบอกสถานที่สมัยอยุธยา หน้า 125

ไกล ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพพท มีที่ใช้ดังนี้

1. ใช้นำหน้านามบอกที่หมาย
2. ใช้นำหน้านามบอกสถานที่

1. ไกล ใช้นำหน้านามบอกที่หมาย

ตัวอย่าง

"เขาเดินเข้าไปไกลขอ"

"เมื่อรถไฟแล่นเข้าไปไกลเขตพระราชฐาน มักจะแล่นช้า"

2. ไกล ใช้นำหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"เขานั่งไกลขอ"

(การใช้ภาษา น.37)

"แม่วางตะกร้าไกลเตาไฟ"

(บุพพท น.17)

ไกล ซึ่งใช้นำหน้านามบอกสถานที่ อาจปรากฏซ้ำในที่ไกลกัน

ตัวอย่าง

"เขาชอบอยู่ไกลที่ไกลนอง"

ไกล ซึ่งใช้นำหน้านามบอกสถานที่ อาจปรากฏเป็นคำซ้ำ

ตัวอย่าง

"รถชนต้นไม้ไกล ๆ สถานีรถไฟ"

จะเห็นได้ว่า ไกล เป็นบุพพทบอกที่หมายและบอกสถานที่ ทั้งในสมัยสุโขทัย

อยุธยาและปัจจุบัน

ไกล ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพพท ใ้หน้าหน้านามบอกแหล่งเดิม

ตัวอย่าง

"พระอาทิตย์ไปไกลพระจันทร์ได้ 200,000 โยชน์"

(ไตรภูมิ น.275)

"พอเจ็กเคื่อน 10 พระอาทิตย์ไปไกลเขายคุนชรได้

450,000 โยชน์"

(ไตรภูมิ น.271)

ไกล ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพท มีที่ไ้คั้งนี้

1. ใ้หน้าหน้านามบอกแหล่งเดิม
2. ใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่

1. ไกล ใ้หน้าหน้านามบอกแหล่งเดิม

ตัวอย่าง

"นายไพร 22 คน ถือเครื่องสั้ตราจาวุ่ขึ้นไปบนบกไกล
เรือ ประมาณทาง 20 เส้นเสมอ" ¹

(16/ จ.ศ.1205)

2. ไกล ใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"ถาฟ้นองโจรอยู่ไกล ^{บ้าน}] กั้กับโจร ท่านให้
^{เมือง}

กรรณาเพราะว่าเขามีรั้คั้งนี้"

(กฎหมาย น.443)

¹ ปรากฏเพียงตัวอย่างเดียว

"แต่อย่างว่าคนอยู่ไกลพระบาทมิได้ฟังคดีให้องแต่
และเอามาพิศหลแต่พระเจ้าอยู่หัวก็"

(กฎหมาย น.278)

ไกล ซึ่งใช้นำนามบอกสถานที่ อาจปรากฏซ้ำในที่ไกลกัน

ตัวอย่าง

"หามี่ที่เลี้ยงแม่เมพิทกรักษาไม ละให้บุตรให้หลาน
ไปเล่นไกลบ้านไกลเรือน"

(กฎหมาย น.733)

ไกล ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพบท มีที่ไคดังนี้

1. ใช้นำนามบอกแหล่งเคิม
2. ใช้นำนามบอกสถานที่

1. ไกล ใช้นำนามบอกแหล่งเคิม

ตัวอย่าง

"เขาไปไกลบ้าน"

"เรือใบแล่นไปไกลชายฝั่งราว 10 กิโลเมตร"

ไกล ซึ่งใช้นำนามบอกแหล่งเคิม อาจปรากฏซ้ำในที่ไกลกัน

ตัวอย่าง

"เขาไปไกลบ้านไกลช่อง"

2. ไกล ใช้นำนามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"ไฟไหม้ไกลบ้านชุมชน"

(บุพบท น.10)

"เราสร้างโรงนาไกลบ้าน"

(บุพพท น. 10)

ไกล ซึ่งใช้น้ำหน้านามบอกสถานที่ อาจจะปรากฏเป็นคำซ้ำ

ตัวอย่าง

"เราเห็นเรือใบอยู่ไกล ๆ ฝั่ง"

จะเห็นได้ว่า ไกล ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพพทบอกแหล่งเดิม ส่วนในสมัยอยุธยา และปัจจุบัน เป็นบุพพทบอกแหล่งเดิม และสถานที่

ของ ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพพท ใช้น้ำหน้านามบอกเจ้าของ

ตัวอย่าง

"ด้วยบุญกรรมนี้ ขอให้มารคาบิศา ทั้งสองของ ข้าพเจ้า สวามีของข้าพเจ้าทรงพระนามว่า พระมหาธรรมราชาธิราช และพระศรีธรรมราชมารคา บรรดาผู้เป็นญาติ และมีโอรยาติ จึงมีความสุข ปราศจากทุกข์ ปราศจากอุปัทโหระโศกด้วยกัน"

(จารึก ล. 93 น. 138)

"ด้วยบุญของลูกอ่อนนั้นก็บังเกิดเป็นน้ำนมไหลออกมาแก่ปลายนิ้วมือเขา"

(ไตรภูมิ น. 89)

ของ ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพท ใช้น้ำหน้านามบอกเจ้าของ

ตัวอย่าง

"เสอ้อโนยังรับคุณของท่านอยู่จนเท่าทุกวันนี้"

(ประชุมจกหมายเหตุ น. 17)

"ถ้าแด่พระยานายท่านได้ช่วยคิดอ่านให้กำปั่น
บรรทุกปืน แลทองคำอะไร เข้ามามีจักข้อส่งเข้าไปหลอเกล้าหลอกระหม่อมถวาย
หันมรสุมก็จะเป็นความดีตามทางไมตรีของพระยา"

(แถลงงานประวัติศาสตร์น. 97)

ของ ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพพท ใ้หน้าหน้าามบอกเจ้าของ

ตัวอย่าง

"ท่านประกอบแต่กรรมดีเป็นที่พึ่งอาศัยของคน"

(วารสารอักษรภา 1/24 น.82)

"การเรียนของเขาไม่สู้จะดีนัก"

(ลักษณะภาษา น.211)

ของ ซึ่งใ้หน้าหน้าามบอกเจ้าของ อาจปรากฏซ้ำในที่ใกล้กัน

ตัวอย่าง

"ความสำเร็จของลูกเป็นความภูมิใจของพ่อของแม่"

จะเห็นได้ว่า ของ เป็นบุพพทบอกเจ้าของทั้งในสมัยสุโขทัย อยุชยา
และปัจจุบัน

ข้าง ในสมัยสุโขทัย ไม่ปรากฏข้อมูล

ข้าง ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพท มีที่ใ้ข้างนี้

1. ใ้หน้าหน้าามบอกที่หมาย
2. ใ้หน้าหน้าามบอกสถานที่

1. ข้าง ให้นำหน้านามบอกที่หมาย

ตัวอย่าง

"..... เห็นเรืออ้ายหมาประมาณ 200 ลำ
ล่องทันลงไปข้างปากน้ำเมืองกลาง"

(2/1-2/2/จ.ศ. 1171)

"ชวนถูกเป็นป่วยคนหนึ่งหนีไปข้างแม่น้ำ"

(16/จ.ศ. 1205)

2. ข้าง ให้นำหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"ถ้าถวายพระแสงให้เอาข้างตัวสั้นไว้ข้าง
พระองค์ ถ้าถวายผิดโทษถึงตาย"

(กฎหมาย น.56)

"ให้พระยาโกษาธิบดี ทาหรือกรมการอยู่รักษาเมือง
ที่ฝากข้างวัดเรไรไว้ที่วัดเหนือ"

(2/จ.ศ. 1172)

ข้าง ซึ่งให้นำหน้านามบอกสถานที่ อาจปรากฏเป็นบุพบทซ้อน
คือปรากฏหน้าบุพบท ใน ริม เป็น ข้าง ใน ข้าง ริม ให้นำหน้านามบอกสถานที่
แตกต่างกันไปตามบุพบทที่ปรากฏรวม

ตัวอย่าง

"เมื่อว่าดังนี้แล้ว พระสุคตินันตฤาษีเจ้าจึงเอาไม้
เท้าชุกลงแล้วไต่ก้อนหินขึ้นมากดู เห็นแก้วเจกประการมีอยู่ในก้อนหินอันหนึ่ง ๆ
มีถ้ำารเพลิงอยู่ข้างในก้อนหิน"

(20 ข/จ.ศ. 1044)

"ข้าง ริม กำแพง พระนคร นั้นก็ เอา ไม้ ซุง ปัก เป็น เชือก
ปิด ไว้ ทุก ปาก คลอง"

(5/จ.ศ.1187)

ข้าง ซึ่ง ใช้ นำ หน้า นาม บอก ที่ หมาย อาจ จะ ปรากฏ เป็น กลุ่ม คำ บุพบท
คือ ปรากฏ หน้า บุพบท นอก สถานที่ ใต้ เหนือ เป็น ข้าง ใต้ ข้าง เหนือ

ตัวอย่าง

"ชาติ เจ้า บอก กับ หนู ว่า มี เรือ ซำ หลวง แล่น ขึ้น มา
ข้าง ใต้ เมือง 3 ลำ"

(155/จ.ศ.1210)

"จะ ตั้ง กำ ปั่น ไว้ ดาด ม สำ เภา เหนือ ก่อน ทอด ถึง กรุง ศรี วิ หะ ณะ บุรี แล้ว จึง บ้าย หน้า กำ ปั่น ไป ข้าง เหนือ คลอง น้ำ เข้า ไป กรุง ศรี วิ หะ ณะ บุรี"

(16/จ.ศ.1141)

ข้าง ใน สมัย ปัจจุบัน เป็น บุพบท มี ที่ ใช้ ดังนี้

1. ใช้ นำ หน้า นาม บอก ที่ หมาย
2. ใช้ นำ หน้า นาม บอก สถานที่

1. ข้าง ใช้ นำ หน้า นาม บอก ที่ หมาย

ตัวอย่าง

"เขา ไป เก็บ ผัก ข้าง บ้าน"

"น้อง เดิน ไป ข้าง สนาม ฟุตบอล"

ข้าง ซึ่ง ใช้ นำ หน้า นาม บอก ที่ หมาย อาจ จะ ปรากฏ เป็น คำ ซ้ำ

ตัวอย่าง

"แหวน ตก ข้าง ๆ กอง ไม้"

2. ข้าง ใช้นำหน้านามของสถานที่ตัวอย่าง"เขาอยู่ข้างบ้านฉัน"

(การใช้ภาษา น.37)

"เขากางเต็นท์ข้างลำธาร"

(คำบุพบท น.18)

ข้าง ซึ่งใช้นำหน้านามของสถานที่ อาจปรากฏเป็นคำซ้ำตัวอย่าง"ปากกาวางอยู่ข้าง ๆ หนังสือ"

(คำบุพบท น.11)

ข้าง¹ ซึ่งใช้นำหน้านามของสถานที่ อาจปรากฏเป็นบุพบทซ้อน คือ ปรากฏหน้าบุพบท ใ น น อก ใน บน หน้า หลัง เป็น ข้างใ ข้างน ข้างใน ข้างบน ข้างหน้า ข้างหลัง ใช้นำหน้านามของสถานที่แตกต่างกันไปตามบุพบทที่ปรากฏรวม

ตัวอย่าง"แหวนหล่นอยู่ข้างใต้อ่างไม้"

(ลักษณะภาษาไทย น.206)

"น้องไปเล่นข้างนอกบ้าน""ครูคอยอยู่ข้างในห้อง"

(คำบุพบท น.55)

"น้องเล่นอยู่ข้างบนบาน"

(คำบุพบท น.56)

"ครูกองหนังสือไว้ข้างหน้าเธอ"

(คำบุพบท น.55)

¹ ข้าง ที่ ข้าง ใน บุพบทซ้อนบอกสถานที่สมัยปัจจุบัน หน้า 127

"แก้ เห็น เล่น อยู่ ข้าง หลัง เพื่อน "

(คำบุพบท น.56)

จะเห็นได้ว่า ข้าง ในสมัยอยุธยาและปัจจุบัน เป็นบุพบทบอกสถานที่ และบอกที่หมาย ส่วนในสมัยสุโขทัยไม่ปรากฏข้อมูล และน่าสังเกตว่าในสมัยปัจจุบัน มีการใช้บุพบท ข้าง เป็นคำซ้ำด้วย

ครึ่ง (ครึ่ง) ในสมัยสุโขทัย ไม่ปรากฏเป็นบุพบทเดี่ยว แต่ปรากฏเป็นบุพบทซ้อน คือปรากฏหน้าบุพบทกลาง เป็น ครึ่งกลาง (ครึ่งกลาง) ใช้น้ำหนักนามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"แล้วจึงก่อ ขึ้นเจ็ดวาสหายปูนแล้วบริบูรณ์
พระธาตุหลวงก่อใหม่เกาด้วยสูงไครยสองวาขึ้น ชม เรียก พระ ชน นั้น แล สถิต
ครึ่งกลาง นครพระรถมณี"¹

(จารึก ล.2 น.15)

ครึ่ง ในสมัยอยุธยา ไม่ปรากฏข้อมูล

ครึ่ง ในสมัยปัจจุบัน ไม่มีใช้เป็นคำบุพบท

จน ในสมัยสุโขทัย ไม่ปรากฏข้อมูล

¹ ปรากฏเพียงตัวอย่างเดียว

จน ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพห มีที่ ใช้ดังนี้

1. ใช้น้ำหน้านามบอกเวลา
2. ใช้น้ำหน้านามบอกที่หมาย

1. จน ใช้น้ำหน้านามบอกเวลา

ตัวอย่าง

"ครั้นเพลาเข้าพระสงฆ์มีขบถพวกรวบรวมโรคนั้นทำพิษขึ้น
จนพันดอนหลุกออกไปขึ้นหนึ่งสลบไปจนเพลาน้องเพลาจึงฟื้นขึ้น"

(2/จ.ศ. 1156)

"กรมพระราชวังบวรสถานมงคลทรงพระประชวร

จนเพลามาย 5 โมง 7 บาท"

(1/จ.ศ. 1157)

2. จน ใช้น้ำหน้านามบอกที่หมาย

ตัวอย่าง

"แล้วใส่หัวเขียนล้ามฉนิกมาจนแม่น้ำชีอยู่ 3 เดือน"

(4/จ.ศ. 1163)

"ครั้งนั้นไครบพุ่งคลุมบอนกันกับม้าพระที่นั่ง

ทหารคาย ครั้นข้าศึกแตกพ่ายเข้าค่ายแฉไลพันแห่งข้าศึกเข้าไปจนหน้าค่าย"

(29)

จน ซึ่งใช้น้ำหน้านามบอกที่หมาย อาจจะปรากฏเป็นบุพพหซ้อน คือปรากฏ
หน้าบุพพห ถึง เป็น จนถึง

ตัวอย่าง

"ครั้งข้าศึกแตกพ่ายเข้าค่าย แฉไลพันแห่งข้าศึก
เข้าไปจนถึงหน้าค่าย"

(209/จ.ศ. 1043)

จน ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพพท มีที่ไ้ทั้งนี้

1. ให้นำหน้านามบอกเวลา
2. ให้นำหน้านามบอกที่หมาย

1. จน¹ ให้นำหน้านามบอกเวลา

ตัวอย่าง

ก่อนทวิสรร

"พระพุทธองค์ทรงกระทำทฤทธิวิยาอุยจน 6 พรรษา

(หลักภาษา น.189)

"เพื่อน ๆ คอยเฝ้าจนคำ"

(คู่มือการสอน น.57)

จน ซึ่งให้นำหน้านามบอกเวลา อาจปรากฏซ้ำในที่ใดก็ได้

ตัวอย่าง

"เขานั่งที่สนามจนมีจนคำ"

2. จน² ให้นำหน้านามบอกที่หมาย ไม่ปรากฏเป็นบุพพทเดี่ยว แต่ปรากฏเป็นบุพพทซ้อน คือปรากฏหน้าบุพพท ถึง เป็นจนถึง

¹ ดู ตั้งแต่ จน บุพพทคู่ นำหน้านามบอกเวลาสมัยปัจจุบัน หน้า 114

² ดู ตั้งแต่ จนถึง บุพพทคู่ นำหน้านามบอกที่หมายสมัยปัจจุบัน หน้า 114

ตัวอย่าง

"เขาเดินไปจนถึงโรงเรียน"

จะเห็นได้ว่า จน ในสมัยอยุธยา และปัจจุบัน เป็นบุพบทบอกเวลาและบอกที่หมาย ส่วนในสมัยสุโขทัยไม่ปรากฏขอมูล

จาก ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพบท ใช้นำหน้านามบอกแหล่งเดิม

ตัวอย่าง

"แถลงเมื่อพระนिरพานพางกุสินารนคร แถลงผู้งษลิตนาสรพ
นึ่งบริพารแถลงทั้งพระอารยภักสปรมาทูนฝ่าตีพระเป็นเจ้าอันชาแรกออกจากโลงทอง"

(จารึก ล.7 น.41)

"องค์พระมหาจักรพรรดิราช แลรีพลทั้งหลายจึงลง
มาจากอากาศ แลมายังพื้นแผ่นดินกรุงเรื่องงามดังดวงดาว"

(ไตรภูมิ น.107)

จาก ในสมัยอยุธยา เป็นบุพบท ใช้นำหน้านามบอกแหล่งเดิม

ตัวอย่าง

"แลขุนการะเวกยุกระบิทรกับข้าหลวงผู้มีชื่อถักกราบ-
ลาลงมาจากเมืองหงสาวดี"

(20๗/จ.ศ. 1044)

"นายเพื่องชื่อกระบือมาจาก นายทอง
นายเนา] "

(199/จ.ศ. 1208)

จาก ซึ่งใช้นำหน้านามบอกแหล่งเดิม อาจจะถูกพบเป็นกลุ่มคำบุพบทคือปรากฏหน้าบุพบท หน้า (นำ) เป็น จากนำ ใช้นำหน้านามบอกแหล่งเดิมให้ชัดเจนขึ้น

ตัวอย่าง

"ลูกคาถอยเรือหนีลงจากนาโรงขุนพิฆลิก"

(155 ค/จ.ศ.1210)

จาก ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพท ใช้นำนานามบอกแหล่งเดิม

ตัวอย่าง

"ฝนตกลงมาจากฟ้า"

(ลักษณะภาษา น.203)

"ผู้อ่านหนังสือตำราบางคนอ่านแล้วทำบันทึกย่อโดย

วิธีคัดคัดตอนจากต้นฉบับ นับว่าเป็นการบันทึกที่ผิดวิธี"

(ศิลปะการใช้ภาษา น.25)

จาก ซึ่งใช้นำนานามบอกแหล่งเดิม อาจปรากฏซ้ำในที่ใกล้กัน

ตัวอย่าง

"เขาเดินทางจากบ้านจากเมืองหลายปีแล้ว"

จาก ซึ่งใช้นำนานามบอกแหล่งเดิม อาจปรากฏเป็นกลุ่มคำบุพท คือปรากฏนามบุพท ข้าง หน้า และหลัง เป็น จากข้าง จากหน้า และจากหลัง ใช้นำนานามบอกแหล่งเดิมให้ชัดเจนขึ้น

ตัวอย่าง

"เราวิ่งจากข้างโรงเรียนไปสนามเด็กเล่น"

"เขาเดินมาจากหน้าบ้าน"

"เราวิ่งมาจากหลังโรงพยาบาล"

จาก อาจปรากฏเป็นบุพบท จาก ถึง จาก ยัง
จาก สู่ จาก ใหน้าหน้านามบอกแหล่งเดิม ถึง ยัง สู่ ใหน้าหน้านาม
 บอกที่หมาย

ตัวอย่าง

"เขาวิ่งออกกำลังกายจากบ้านถึงสนามเด็กเล่นทุกวัน"

"เขาเดินทางจากกรุงเทพมหานครไปยังเชียงใหม่

โดยเครื่องบิน"

"แต่ปัญหาชั้นพื้นฐานเหมือนกันหมดคือพยายามหาองค์
 ประกอบที่ทำหน้าที่ควบคุมการเปลี่ยนแปลงจากตัวสะกดไปสู่เสียง"

(วารสารอักษรฯ 1/24 น. 31)

จะเห็นได้ว่า จาก เป็นบุพบทบอกแหล่งเดิม ทั้งในสมัยสุโขทัย อยุธยาและ
 ปัจจุบัน

เฉพาะ ในสมัยสุโขทัย ไม่ปรากฏเป็นบุพบทเดี่ยว แต่ปรากฏเป็นบุพบท-
 ชอน คือปรากฏหน้าบุพบท แก่ เป็น เฉพาะแก่ ใหน้าหน้านามบอกที่หมาย

ตัวอย่าง

"อิโมกโชนันให้จำเหตุเฉพาะแก่บาป"

(ไตรภูมิ น. 14)

เฉพาะ ในสมัยอยุธยา เป็นบุพบท มีที่ไ้ใช้ดังนี้คือ

1. ใหน้าหน้านามบอกที่หมาย
2. ใหน้าหน้านามบอกสถานที่

1. เฉพาะ ใ้หน้าหน้านามบอกที่หมาย
ตัวอย่าง

"ณิพระพักตร์เฉพาะทิศอันเป็นศิริสวัสดิคิปราศจาก มฤคยู
ราหูจร ฆีหลวง หลาวเหล็ก"¹

(จ/จ.ศ.116)

2. เฉพาะ ใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่
ตัวอย่าง

"ข้าพระพุทธิเจ้า ขอกระทำสัตยาธิศฐานไว้ต่อกัน
เฉพาะพระพักตร์ พระพุทธิเจ้า } "²
ธรรมเจ้า
สังฆเจ้า

(7/จ.ศ.1156)

- เฉพาะ ในสมัยปัจจุบัน ใ้หน้าหน้านามบอกที่หมาย
ตัวอย่าง

"เขาทำให้เฉพาะเธอ"

"เขามีโอกาสได้เข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเฉพาะพระพักตร์"

จะเห็นได้ว่า เฉพาะ ในสมัยสุโขทัยเป็นบุพพทบอกที่หมาย ในสมัยอยุธยา
เป็นบุพพทบอกที่หมาย และบอกสถานที่ ส่วนในสมัยปัจจุบันไม่มีใช้เป็นคำบุพพท

ชิต ในสมัยสุโขทัย ไม่ปรากฏข้อมูล

ชิต ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพท ใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"พวกจีนยื่นชิตกำแพง เรียง ๆ กันไปหมู่ละ 4
5] คน"

(155 ก/จ.ศ.1210)

¹ ปรากฏเพียงตัวอย่างเดียว

² ปรากฏเพียงตัวอย่างเดียว

"เจ้าสามเฒ่าโค้พระบรมราชาไปเมตต์จรวยท่ามีที่
สำคัญ อารามชิดน้ำ ชำรุดทรุดทั้งไม้"

(2/จ.ศ.1170)

ชิด ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพพท มีที่ชิดดังนี้

1. ชิดน้ำหน้านามบอกสถานที่
2. ชิดน้ำหน้านามบอกที่หมาย

1. ชิด ชิดน้ำหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"นิกนั้งชิดปลา"

(การใช้ภาษา น.37)

"เขากังโค้ชิดเก้อ"

ชิด ซึ่งชิดน้ำหน้านามบอกสถานที่ อาจจะปรากฏเป็นบุพพทซ้อน คือ
ปรากฏหน้าบุพพท กับ ข้าง เป็น ชิดกับ ชิดข้าง ชิดน้ำหน้านามบอกสถานที่ให้ชัดเจนขึ้น

ตัวอย่าง

"เขานั้งชิดกับหน้าทาง"

"น้องวางหิ้งชิดข้างปลา"

นอกจากนี้ ชิด ซึ่งชิดน้ำหน้านามบอกสถานที่ อาจจะปรากฏเป็นคำซ้ำ

ตัวอย่าง

"แม่ให้วางโคมไฟชิด ๆ มุมห้อง"

2. ชิด ชิดน้ำหน้านามบอกที่หมาย

ตัวอย่าง

"เขาพายเรือเร็วเข้าไปชิดฝั่ง"

"เขาเดินเข้ามาชิดฉัน"

จะเห็นได้ว่า ชิต ในสมัยอยุธยาเป็นบุพพทอบอกสถานที่ ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพพทอบอกสถานที่และบอกที่หมาย ส่วนในสมัยสุโขทัยไม่ปรากฏข้อมูล

๗ ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพพท มีที่ใช้ดังนี้

1. ใ้หน้าหน้านามบอกเวลา
2. ใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่

1. ๗ ใ้หน้าหน้านามบอกเวลา

ตัวอย่าง

มหาศักราช 1269 ศกกุน พระบาทกัทรเคงอัญญาไทยราช
เป็นพระราชนัคคาชของพระบาทกัทรเคงอัญศรีวิรามราชเสด็จนำพลพยุหเสนาทั้งหลาย
ออกมาจากเมืองศรีสัชชนาไลย มารับทบแต่งพลโยธาเกิน นอกพระวิไลย
๗วันศุกร ขึ้น 5 ค่ำ เดือน 7"

(จารึก ล.4 ย.29)

"ปัจฉิมวันศุกร ขึ้น ค่ำ เดือนแปด บุรพามาต
นักรัศคฤกษ์ เวลารุ่งเช้า เมื่อเสด็จประคิมฐาน พระมเหศวร พระวิษณุ ไว้ใน
หอเทวดาดี มหาเกษทร ในป่ามะม่วงนี้ คาวส ทราหมณ์ทั้งหลายบูชาเป็นนิตย์"

(จารึก ล.4 น.29)

2. ๗ ใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"พระโศกทรงไ้พระบรมราชาตามาตลึงกา 2 องค์
คือองค์ชนาคกลางเท่าเมล็ดข้าวสารทักสิแก้วยลิก องค์ชนาคเอ็กเท่าเมล็ดพันธุ์ยักภาค
สีออกพิกลแห่งทรงบรรจุไว้ ๗ หองพระชาติในพระสถูป"

(จารึก ล.93 น.137)

"แล้วจารึก ลงไว้ในเสาคหิน ในระหว่างพัทธสีมา
๗ ป่ามะม่วงโดยประจิมทิศเมืองสุโขทัยนี้"

(จารึก ล.4 น.33)

๗ ซึ่งใช้นำนานามบอกสถานที่ อาจปรากฏเป็นบุพพทซ้อน คือปรากฏ
 นามบุพพทบอกสถานที่ ท่ามกลาง¹ เป็น ณท่ามกลาง ใช้นำนานามบอกสถานที่
 ให้ชัดเจนขึ้น

ตัวอย่าง

"... แลเสวยอ้อยอยู่ ณท่ามกลางนางนัคนมทั้งหลาย"

(ไตรภูมิ น.152)

๗ (๗๖) ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพท มีที่ใช้ดังนี้

1. ใช้นำนานามบอกเวลา
2. ใช้นำนานามบอกสถานที่
3. ใช้นำนานามบอกที่หมาย

1. ๗² ใช้นำนานามบอกเวลา

ตัวอย่าง

"ควยหลวงราชินิกุลรับสั่งใส่เกล้าฯ สั่งว่าจะเสด็จฯ
 ขึ้นไปปราบเมืองเชียงใหม่ ๗ เดือน 12 แรม 11 ค่ำ ปีมะเมีย ฉศก"

(4/จ.ศ. 1136)

"วุ่นก็ไต่เนื้อความจริงพากันยกกลับเข้ามา ๗เพลabay
 วันนั้น"

(7/จ.ศ. 1177)

¹ ท่ามกลาง ไม่ปรากฏเป็นบุพพทเดี่ยว

² ๗ เมื่อ ๗ บุพพทซ้อน นำนานามบอกเวลาสมัยอยุธยา หน้า 148 และ ยัง
 บุพพทซ้อนบอกที่หมายสมัยอยุธยา หน้า 150.

3. ๗¹ ให้นำหน้านามบอกที่หมาย

ตัวอย่าง

"พวกเพื่อนโจนดูรายลงไปกรุงเทพฯจะโคเอาตัวส่งไปจำไว้
ณคุกตามพระราชกำหนดกฎหมาย"²

(15/จ.ศ. 1210)

๗ ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพพท มีที่ใช้ดังนี้

1. ให้นำหน้านามบอกเวลา
2. ให้นำหน้านามบอกสถานที่

1. ๗ ให้นำหน้านามบอกเวลา

ตัวอย่าง

"ผู้สร้างวัดนี้คือ กรมหมื่นอุดมรัตนราษี (พระนามเดิมพระองค์
เจ้าอรพท) เป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3
แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นองค์ที่ 2 ในเจ้าจอมมารกาหัง และเป็นองค์ที่ 32 ประสูติก่อน
บรมราชาภิเษก ๗ วันพฤหัสบดี เดือน 11 แรม 4 ค่ำ"

(ตำนานเทศน์มหาชาติ น.1)

"แถลงการณ์ประกาศวันที่ 14 เมษายน 2526"

2. ๗ ให้นำหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"ผู้ประสงค์จะฝากส่งโทรเลขโดยทั่วไปจะต้องมาใช้บริการ
ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขที่ทุกแห่ง"

(ศิลปะการโฆษณา น.198)

"พล อ.เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีกำลังกำบัตรเลือกตั้ง
ก่อนลงคะแนนเสียงหน่วยเลือกตั้งสมาชิกสภา 5 แขวงท่าแร่"

หมายเหตุ ๗ ให้นำหน้านามบอกแหล่งเดิมที่ปรากฏเป็นบุพพท ๗ สมัยอยุธยา
ถึงรายละเอียดในหน้า 112

¹ดู ๗ กลุ่มคำบุพพทออกแหล่งเดิมสมัยอยุธยา หน้า 12.

²ปรากฏเพียงตัวอย่างเดียว

จะเห็นได้ว่า ข ในสมัยสุโขทัยและปัจจุบัน เป็นบุพพทบถกสถานที่และบอกเวลา ส่วนในสมัยอยุธยา เป็นบุพพทบถกสถานที่ บอกเวลาและบอกที่หมาย

น่าสังเกตว่าแม่บุพพท ข จะนำหน้านามบถกสถานที่ทั้งในสมัยสุโขทัยอยุธยา และปัจจุบัน แต่มีการปรากฏต่างกันบ้าง เช่นในสมัยอยุธยา บุพพท ข อาจจะปรากฏนำหน้านามที่เป็นอวัยวะของคนก็ได้ตัวอย่าง สักไว้ ข และแกม แต่ในปัจจุบัน จะใช้บุพพท ที่ เป็น สักไว้ที่แกม

- ก ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพพท มีที่ใช้ดังนี้

1. ใช้นำหน้านามบอกเครื่องมือ
2. ใช้นำหน้านามบอกเทศ
3. ใช้นำหน้านามบอกผู้มีส่วนรวม
4. ใช้นำหน้านามบอกความคล้อยตามกัน
5. ใช้นำหน้านามบอกที่หมาย

1. ก ใช้นำหน้านามบอกเครื่องมือ

ตัวอย่าง

"แลมีเรือเงินเรือทองแลสำเภาเภตราแลกวนาคราช
ทั้งหลายในกลางน้ำนั้น"

(ไตรภูมิ น. 140)

"นางจึงเอาประอบแก้วทิพย์นั้นกอยู่กมือข้างซ้าย"

(ไตรภูมิ น. 158)

ก ซึ่งใช้นำหน้านามบอกเครื่องมือ อาจจะปรากฏซ้ำในที่ใกล้กัน

"ลางแห่งไค้กแห่งไค้ชาลางแห่งไค้กไค้ตีน กมพระ
หินอันใหญ่กมา กลกเวียน"

(จารึก อ.2 น.16)

2. ควัย¹ ใ้หน้าหน้านามบอกเหตุ

ตัวอย่าง

"ครั้นว่าคายก็เป็นเปเรตออยู่หึ่งนาน ควัยบาปกรรมเขาอันเขา

ไ้กระทำ"

(ไตรภูมิ น.59)

"อันว่าพระพรหมหึ่งหลายอันเกิดในรูปพรหมภูมิหึ่ง

16 ชั้น นั้นยอมเกิดควัยอุปาทักโยนสิ่งเดียวไ้"

(ไตรภูมิ น.237)

3. ควัย² ใ้หน้าหน้านามบอกผู้มีส่วนร่วม

ตัวอย่าง

"พระญาอธาติสัทรฐุเป็นลูกพระญาพิมพิสารก็มา

ควัยพระบิดา" 3

(ไตรภูมิ น.174)

4. ควัย ใ้หน้าหน้านามบอกความคล้ายตามกัน

ตัวอย่าง

"แล้วจึงอัญเชิญมหาสามีสั่งฆราชควัยเดรานูเดร

ภิกษุสงฆ์หึ่งหลายชั้นเมืองเดิงราชมนทึร องจึง บวชเป็นสามเษร
ที่นั่น" 4

(จารึก ล.5 น.38)

¹ดู เพราะควัย บุพบทซอนบอกเหตุ สมัยสุโขทัย หน้า 141

²ปรากฏเพียงตัวอย่างเดียว

³ดู กับควัย กับหึ่งควัย อีกควัย บุพบทซอนบอกความคล้ายตามกัน
สมัยสุโขทัย หน้า 60 และหน้า 165 ตามลำดับ

⁴ปรากฏเพียงตัวอย่างเดียว

5. ทวย ใ้หน้าหน้านามบอกที่หมายตัวอย่าง"แลท่านบัญชาทวยนาง ๆ จึงกระทำไ้"¹

(ไตรภูมิ น.159)

ทวย ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพท มีที่ใ้ดังนี้

1. ใ้หน้าหน้านามบอกเครื่องมือ
2. ใ้หน้าหน้านามบอกเทศ
3. ใ้หน้าหน้านามบอกผู้มีส่วนรวม

1. ทวย ใ้หน้าหน้านามบอกเครื่องมือตัวอย่าง"พราหมณ์ถวายน้ำพระมหาสังข์ทักษิณาวัคของหลวง
รับทวยพระหัตถ์ตรงพระทักทรแล้ว เสวยช้วนอยหนึ่ง"

(23)

"ถ้าค้ำกันใ้พระราชวังใ้ทวยไม้ทวย 50 ที"

(กฎหมาย น.47)

ทวย ซึ่งใ้หน้าหน้านามบอกเครื่องมือ อาจจะปรากฏใ้ในที่ใ้ค้ำกันตัวอย่าง"อนึ่งถ้าใ้ชาวช่างผู้ขึ้นป่าขึ้นเดือนทวยมือทวยไม้ทวยเหล็ก
ผู้ขึ้นป่าใ้ให้ทักกาลไซร้ ..."

(กฎหมาย น.411)

¹ปรากฏใ้เพียงตัวอย่างใ้เดียว

2. ควย ใช้นำนานามบอกเหตุ

ตัวอย่าง

"ครั้งนั้นหมาได้ให้การว่า แต่เจ้าอั้งจะยกมากมีได้
กลับคืนไปบ้านเมืองหาไม่ ปราศจากบิดา มารดา บุตร ภรรยา ญาติพี่น้อง มิได้
พบเห็นกันถึงสามปีแล้ว ที่ตายควยการสงครามและไซเจ็บเป็นอันมาก"

(1/จ.ศ.1159)

"ราษฎรมีคดีหาแก่กันควยผลไม้ ช่าง ม้า โค กระบือ
ที่ไร่นาเรียกสวนสรรพเหตุทั้งปวง"

(กฎหมาย น.210)

3. ควย¹ ใช้นำนานามบอกผู้มีส่วนรวม

ตัวอย่าง

"แลใ้พญาสุโขทัยว่าราชการบานเมืองตั้งสิน
สำเร่ดกิจทุกสุขของอนาประชาราษฎรควยปลัดกรมการโดยยุติธรรม"

(2/จ.ศ.1198)

"ครันอยู่ภายหลังนายเรือมาหลาพาทบุตรภรรยาหนี
กรมการให้ตึกคามสืบสาวจะเอาตัวนายเรือมาหลาสืบผู้โดยสาร ซึ่งไปสลบลำเคียว
ควยกบิตันวิรแสน"

(แถลงงานประวัติศาสตร์ น. 100)

ควย ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพบท มีที่ไ้ดังนี้

1. ใช้นำนานามบอกเครื่องมือ
2. ใช้นำนานามบอกเหตุ

1

ดู กับควย บุพบทชวนบอกผู้มีส่วนรวม สมัยอยุธยา หน้า 63

1. กัวย ใ้หน้าหน้านามบอกเครื่องมือ

ตัวอย่าง

"สมรรถภาพการอ่านชั้นยอดคือ สามารถอ่านหลาย
อย่างทีความใ้กัวยนำใจกว้างขวาง และท้ายที่สุดสามารถวิจารณ์กัวยีการแต่งใ้"

(ภาษาไทย น.30)

"หลิวทาเป็นการกัวยชาข้างใ้"

(ลักษณะภาษา น.78)

2. กัวย ใ้หน้าหน้านามบอกเหตุ

ตัวอย่าง

"นอกจากคัมภีร์พระอภิธรรมอันเกิดกัวยเหตุทางวิชาการ
แล้ว ยังมีคัมภีร์อีกหมวดหนึ่ง ที่เกิดขึ้นเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของพระพุทธเจ้า"

(วารสารอักษรา 1/26 น.85)

"ส่วนใหญ่ใ้ใ้ไปทำงานสร้างทางรถไฟ ชุกเหมือง

และเสียชีวิตกัวยใ้ป่า"

(วารสารอักษรา 1/24 น.113)

จะเห็นใ้ว่า กัวย ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพพบอกเครื่องมือ บอกเหตุ
บอกผู้มีส่วนร่วม และบอกที่หมาย ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพบอกเครื่องมือ บอกเหตุ
และบอกผู้มีส่วนร่วม ส่วนในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพพบอกเครื่องมือ และบอกเหตุ

แ่ ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพพท มีใ้ใ้ดังนี้

1. ใ้หน้าหน้านามบอกที่หมาย
2. ใ้หน้าหน้านามบอกเจ้าของ

1. แก้ ใช้นำนานามบอกที่หมายตัวอย่าง

"พระสัถย์ทั้งหลายจึงกล่าวมานี้ เราก็อให้ แก้สมเด็จพระเจ้าพระยาไวก่อนหน้าพระศรี ไทรยบพิตรเป็นเจ้า"

(จารึก ล.8 ก น.71)

"นายพันเทพรักษาและนายพันสุริยามาศและอำแดงคำกองและอำแดงคำแก้ว แฉ้วใจบาปรามใจมัว หัวใจสาธุอาจในสุจริตวิลาสิต ศรีทศา ปองมหาคามบริเวณแก้พระมหาเดรราหล"

(จารึก ล.15 น.112)

2. แก้ ใช้นำนานามบอกเจ้าของตัวอย่าง

"..... มาทปรวาก็เป็นชายนามแก้สมเด็จพระราชาธิราช เกาปรค้วย บัญจพิช กัลยานิมีสีลทร"¹

(จารึก ล.93 น.130)

แก้ ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพท ใช้นำนานามบอกที่หมายตัวอย่าง

"ท่าทั้งนี้ถวายพระราชกุศลแก้สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทั้งสองพระองค์"

(ประชุมจดหมายเหตุ น.29)

"สมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัวให้ทูลพระกรุณาแก้สมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัว"

(ประชุมพระตำรา น.7)

¹ ปรากฏเพียงตัวอย่างเดียว

แค ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพพท ใช้นำนานามบอกที่หมาย

ตัวอย่าง

"แสหาซื้อพริกไทยกับไม้ฉากเป็นต้น เพื่อทำไปถวาย
เป็นเครื่องบรรณาการ กราของคหิงของจีน"

(วารสารอักษรฯ 2/23 น.69)

"เขาถวายของแก่พระภิกษุสงฆ์"

(การใช้ภาษา น.37)

จะเห็นว่า แค ในสมัยสุโขทัยเป็นบุพพทบอกที่หมาย บอกเจ้าของ ส่วน
ในสมัยอยุธยาและปัจจุบันเป็นบุพพทบอกที่หมาย

โคย ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพพท มีที่ใช้อย่างนี้

1. ใช้นำนานามบอกเครื่องมือ
2. ใช้นำนานามบอกสถานที่

1. โคย ใช้นำนานามบอกเครื่องมือ

ตัวอย่าง

"ท่านบมิได้ให้แก่มันผู้ช่วยขโมยคนนั้นชื่อว่ามันเห็นคน
ชื่อนั้นหลวคังชื่อนั้น และมันเอาทิจารณาโคยพระปราชญ์"

(จารึก ล.7 ก น.53)

"ครั้นแล้วลูกนั้นไคยีนพ่อแม่เจรจาโคยภาษาอันนี้
นั้น ๆ ตามภาษาพ่อแม่เจรจานั้นเอง"

(ไตรภูมิ น.78)

2. โคย ใช้นำนานามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"ครั้งออกพระพรราชาแล้วเสด็จตรงท่ามหาทานฉลอง
พระพุทธรูปสัมฤทธิ์ที่ทรงหล่อเทากับพระองค์พระพุทธรูปเป็นเจ้าซึ่งประดิษฐานไว้กลาง

เมืองสุโขทัยโดยบูรพทิศค้ำพระมหาชาคุนั้น" ¹

(จารึก ล.4 น.31)

โคย ในสมัยอยุธยา เป็นบุพบท มีที่ไ้คั้งนี้

1. ไ้หน้าหน้าามบอกเครื่องมือ
2. ไ้หน้าหน้าามบอกสถานที่
3. ไ้หน้าหน้าามบอกสิ่งกำหนด

1. โคย ไ้หน้าหน้าามบอกเครื่องมือ

ตัวอย่าง

"ดาเห็นว่าจะกล่าวเล่าโลมไม้ไ้ค้วยปาก แล้วยกเอา

โคยมือ"

(จดหมายเหตุวงอุคม น.247)

"อันวิไลยเกิดมาเป็นมนุษย์แล้วก็ยอมพากเพียรทำเรือก
สวนไร่นาค้าขาย เพียวจ้างเขาควยกำลังกาย แลหากินโคยวิชาการ"

(72 ค/จ.ศ. 1199)

2. โคย ไ้หน้าหน้าามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"... เสกัจสลิต ณ ท้องพระโรง พระที่นั่งบรมยงค์-

รัตนคนโคยปัสจิมาริมุข"

(ประชุมพระตำรา น.2)

"เขาพระสุเมรุนั้นเล็กใหญ่จมลงไปในน้ำ แลสูงขึ้นไป

โคยอากาศมากน้อยเท่าใด"

(4/จ.ศ. 1172)

¹ ปรากฏเพียงตัวอย่างเดียว

3. โดย ให้นำหน้านามบอกสิ่งกำหนด

ตัวอย่าง

"กรุงพระนครศรีอยุธยาที่ท่านบูรณะเลี้ยงให้เป็น
สุขโดยพระกุหลกษัตริย์สุริยวงศ์อุปมาเหมือนสถูปปึกษา อันมีชนปึกหางบริบูรณ์
แลบินไปสู่ประเทศแห่งคนโดยปรารภณา" ¹

(2/จ.ศ.1156)

โดย ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพพ มีที่ไต่ดังนี้

1. ให้นำหน้านามบอกเครื่องมือ
2. ให้นำหน้านามบอกผู้กระทำ

1. โดย ให้นำหน้านามบอกเครื่องมือ

ตัวอย่าง

"คุณลงไปโดยเครื่องบิน"

(การใช้ภาษา น.31)

"คติชาวบ้านเป็นวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดโดยการเล่า

สืบต่อกันมา"

(วารสารอักษรฯ 2/24 น.18)

2. โดย ให้นำหน้านามบอกผู้กระทำ

ตัวอย่าง

"... แต่ในสำนวนอื่นพฤติกรรมอันเดียวกัน อาจกระทำ

โดยตัวละครอื่น"

(วารสารอักษรฯ 2/23 น.142)

ปรากฏเพียงตัวอย่างเดียว

หมายเหตุ ผู้วิจัยคิดว่าประโยค "กรุงพระนครศรีอยุธยาที่ท่านบูรณะเลี้ยงให้เป็นสุข โดยพระกุหลกษัตริย์สุริยวงศ์" มีความหมายว่า การท่านบูรณะเป็นการท่านบูรณะให้สมกับที่เป็น กษัตริย์ จึงถือว่า โดย ในประโยคนี้ให้นำหน้านามบอกสิ่งกำหนด อาจนำคำว่า ตาม ซึ่งใช้นำหน้านามบอกสิ่งกำหนดเช่นกัน มาแทนได้

"... และอีก 10 เล่มที่แต่งโดยนักวิชาการ เน้น
เนื้อหาดีมีประโยชน์"

(วารสารอักษรฯ 2/24 น. 136)

จะเห็นได้ว่า โคย ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพพทบอกรื่องมือ และบอกสถานที่
ในสมัยอยุธยาบอกรื่องมือ บอกสถานที่ และบอกสิ่งกำหนด ส่วนในสมัยปัจจุบัน
บอกรื่องมือ และบอกผู้กระทำ

ทรง ในสมัยสุโขทัย ไม่ปรากฏเป็นบุพพทเดี่ยว แต่ปรากฏเป็นบุพพทซ้อน
คือปรากฏหน้าบุพพท บน เป็น ทรงบน ใช้นำหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"อันว่าจะมีวิมานอยู่ทรงบนโลกันตนรกรขึ้นไบนั้นหาบมิได้" ¹

(ไตรภูมิ น. 31)

ทรง ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพท ใช้นำหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"เกนให้ขุนนาง	จีน	ฉวน	}	นั่ง <u>ทรง</u> ประคูกำแพงแก้ว
	แขก	ฝรั่ง		

ที่เสด็จออกหน้าโรงอาลักษณ์"

(10/จ.ศ. 1142)

"เพลาเช้าเชิญพระอิริขันธ์เหนือพระเจดีย์งาออกประตู
พระราชวังทรงวัดที่ท้ายตลาด"

(12/จ.ศ. 1041)

¹ ปรากฏเพียงตัวอย่างเดียว

ทรง¹ ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพพท ใช้นำนานามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"ชื่อส่วนราชการหรือสถานที่ราชการ หมายถึงชื่อ
ส่วนราชการหรือสถานที่ราชการของเจ้าของหนังสือให้เขียนทรงมบนสுகขวามือ"

(ศิลปะการใช้ภาษา น. 156)

"โชคคืออีกที่มีกระดาษหนังสือพิมพ์เลยเอามาปะไว้ทรง
กระจกทุกบาน จึงมองเข้าข้างในไม่เห็น"

(กะวีต น. 148)

จะเห็นได้ว่า ทรง เป็นบุพพทบอกสถานที่ ทั้งในสมัยสุโขทัย อยุธยาและปัจจุบัน

ทอ ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพพท ใช้นำนานามหรือสรรพนามบอกที่หมาย

ตัวอย่าง

"และจะมีใจนี้กร้ายทอสมเด็จพระญาณมหาจักรพรรดิ-
ราชันนั้ณแค้นยหนึ่งก็หามิไค้เลย เพราะเหตุว่ากลัวบุญแล่อ่านางแห่งสมเด็จพระญา-
นมหาจักรพรรดิราชันนั้ณแล"

(ไตรภูมิ น. 108)

"ถ้าแลว่าเทพยคาท้งหลายสองคนนั้ณตางคนตางยอม
คั้งความโกรธทอกัน"

(ไตรภูมิ น. 233)

ทอ ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพท มีที่ไ้ค้งนี้

1. ใช้นำนานามบอกที่หมาย
2. ใช้นำนานามบอกเครื่องมือ

¹ ดู ที่ทรง บุพพทชอน บอกสถานที่ สมัยปัจจุบัน หน้า 127 และ ถึงทรง
กลุ่มคำบุพพทบอกสถานที่สมัยปัจจุบัน หน้า 118

1. ทอ ใช้นำนานามบอกที่หมาย

ตัวอย่าง

"... กับทรงพระราชศรัทธาที่จะให้เป็นนิทานอุทิศ
ประโยชน์แก่ชนทั้งปวงอันต้องพันธะพะไลอยู่ ณ เรือนตุระเรือนจำอันเป็น
ครุ] โทษ แลนักโทษเจ้านันทเสนซึ่งเป็นกบฏต่อแผ่นดิน"
อหุ]

(1/จ.ศ. 1157)

"ฯลฯ ข้าฯ จึงเอาข้อความร้องเรียนต่อท่านผู้รักษา
เมืองอ่างทอง ฯ ก็นิ่งเสียดาคิดสินว่ากล่าวให้เป็นประการใดไม่"

(34/จ.ศ. 1204)

2. ทอ ใช้นำนานามบอกเครื่องหมาย

ตัวอย่าง

"ท่านให้บังคับบัญชาสืบสุภาภะระลาการซึ่งได้แทนแก่
จักขุไคยีนต่อโสทรและบันทึกจดหมายไว้"

(กฎหมาย น.224)

"สมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัวทรงรับเอาท่อนอ้อยไป
พระราชทานพญาช้างเผือกต่อพระหัตถ์"

(21/จ.ศ. 1174)

ทอ ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพบท ใช้นำนานามหรือสรรพนามบอกที่หมาย

ตัวอย่าง

"นโยบายรัฐนิยมที่ทำให้เกิดการฟื้นฟูเพลงพื้นบ้าน
ก็กล่าวได้ว่า เป็นนโยบายที่มีคุณประโยชน์ต่อเพลงพื้นบ้านเป็นอย่างมาก"

(วารสารอักษรฯ 1/24 น.7)

"พ่อแม่เป็นผู้มีพระคุณต่อเรา"

จะเห็นได้ว่า ทอ ในสมัยสุโขทัย และปัจจุบัน เป็นบุพบทบอกที่หมาย
ส่วนในสมัยอยุธยาเป็นบุพบทบอกที่หมายและบอกเครื่องหมาย

ทาม ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพพท ใ้หน้าหน้านามบอกสิ่งกำหนด

ตัวอย่าง

"ลางคนบมิเอาคำสั่งบมิไ้ทำตามคำสั่งสอนนั้นแล"

(ไตรภูมิ น. 119)

"พระองค์เร่งไ้ทานตามพระอัครมาสัยพระองค์เจ้า

รัตนไ้แล"

(ไตรภูมิ น. 139)

ทาม ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพท มีที่ไ้ตั้งนี้

1. ใ้หน้าหน้านามบอกสิ่งกำหนด
2. ใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่

1. ทาม ใ้หน้าหน้านามบอกสิ่งกำหนด

ตัวอย่าง

"อย่าไ้เบียดเสียดเอาค่าน้ำค่านาคาอากาศรชนอน
ทลาคหัวป่าคาคาที่เชิงเรือนเรือนเก็บเรือ และเครื่องเรือน งานสรรพมาตรา แต่สิ่ง
หนึ่ง สิ่งใด แลไ้คงอยู่ตามพระตำราและพระราชอุทิศไ้วัน"

(ประชุมพระตำรา น. 77)

ทามแบบภาษาจีน" จันทวยเสี่ยว
"ข้าพเจ้ากับ จันเนา
จันเอียง" } ก็ไ้หว่าค่าน้ำเงินสิ้นทอง

(155 ก/จ.ศ. 1210)

2. ทาม ใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"ครอบครัวเราที่อยู่ตามเกาะหน้าเมืองกลาง เมือง
ตะกั่วทุ่ง เมืองพังงาและปลายเขตแดนนั้น เขาไ้รวบรวมเข้ามาไ้วางหรือไม"

(จดหมายเหตุหลวงอุคม น. 119)

"แล่นน้ำในมหาสมุทรก็ไหลเข้าไปตามช่อง 6 แห่งนั้น"

(ประชุมจดหมายเหตุ น.49)

ทาม ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพพท มีที่ไช้คังนี้

1. ไช้หน้าหน้านามบอกสิ่งกำหนด
2. ไช้หน้าหน้านามบอกสถานที่

1. ทาม ไช้หน้าหน้านามบอกสิ่งกำหนด

ตัวอย่าง

"นอกจากวิเคราะห์ทามหลักจิตวิทยาแล้ว ผู้วิจารณ์ควรจะใช้ทฤษฎีวิชาการแขนงอื่น ๆ เข้าวิเคราะห์ด้วย"

(โลกวรรณคดี น.50)

"ผู้ฟังควรปฏิบัติตนให้เหมาะสมตามลักษณะของผู้ฟังที่ดี"

(ศิลปะการใช้ภาษา น.270)

2. ทาม ไช้หน้าหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"ผู้เขียนเชื่อว่าบทเพลงหรือมัลลาคของฝรั่งนั้นคงจะมีต้นแบบมาจากวรรณคดีลายลักษณ์ภาพพอสมควร แล้วถ่ายทอดกันไปตามหม्यान"

(วารสารอักษรฯ 2/24 น.78)

"ข้าพเจ้าไปเยี่ยมเยียนประชาชนตามชนบทอันกว้างหน้า

ทันสมัย"

(วารสารอักษรฯ 1/24 น.82)

จะเห็นได้ว่า ตาม ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพพบทบอกลีงกำหนด ส่วนในสมัยอยุธยาและปัจจุบัน เป็นบุพพบทบอกลีงกำหนดและบอกลสถานที่

๑. แต่ (ตั้งแต่) ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพพท มีที่ใช้ดังนี้

1. ใช้นำนานามบอกลีงหมาย
2. ใช้นำนานามบอกลีงแกลงเติม

1. แต่ ใช้นำนานามบอกลีงหมาย

ตัวอย่าง

"กาลเมื่อนั้นฝูงโหราพฤตจารย์ทั้งหลายจึงกราบทูล
แต่พระสุมาทาจกักรพรรดิราช"

(ไตรภูมิ น. 137)

"แต่ฝูงสัตว์อยู่เหนือแผ่นดินแลกลางอากาศ ย่อมมา
 กระทำมาเรอมาแต่พระบาทพระเจาศรีธรรมโศกราช"

(ไตรภูมิ น. 149)

2. แต่ ใช้นำนานามบอกลีงเติม

ตัวอย่าง

"พระมหาชาตุนันท์ใช้ชาตุนันท์สามานย์คือชาตุนันท์แท้จริง
 แลเอาลูกแต่ตั้งกาหวิปพันมาคายน"

(จารึก ล. 3 น. 22)

"พระโพธิสัตว์เจ้ารับเอาไตรจักรแต่พระพรหมแล้ว
 พระเจ้าจึงทรงรับไตรจักรนั้น"

(ไตรภูมิ น. 243)

แต่ ซึ่งใ้หน้านามบอกแหล่งเดิม อาจปรากฏซ้ำในที่ใกล้กัน

ตัวอย่าง

"แลเปลวไฟจึงพุ่งออกแตกแตกแตกแลลลามไป
ไหมทั่วตัวเขา"

(ไตรภูมิ น.58)

นอกจากนี้ ในสมัยสุโขทัย ยังมีพบทุก (ตั้ง) แต่... ถึง
แต่... เท่า (ตั้ง) แต่ ใ้หน้านามบอกแหล่งเดิม ถึง เท่า ใ้หน้านามบอก-
ที่หมาย

ตัวอย่าง

"เมื่อจักเข้ามาเวียงเวียงกันก่อริ้วอุกพันเท่า
หัวล้านค้มงค้มกลอยค้วยเสียงพาทย์เสียงพิณเสียงเลื่อนเสียงซิม"

(จารึก ล.1 น.3)

". ลำคัมหนทางแต่เมืองสุโขทัยมาถึงจอม
เขานั่งามหนักหนาแถมสองชอกหนทางยอมตั้งกัปลพฤษัไสรมยวลคอกไม้ตามไ้เทียน
ประทีปเฒาฐุพหวม"

(ล.8 น.65-66)

แต่ (ตั้งแต่) ในสมัยอยุธยา เป็นบุพบท มีใ้ใ้ดังนี้

1. ใ้หน้านามบอกที่หมาย
2. ใ้หน้านามบอกแหล่งเดิม
3. ใ้หน้านามบอกเวลา

1. แต่ ใ้หน้าหน้านามบอกที่หมาย

ตัวอย่าง

"ข้าพเจ้าพระสรรมบุรีและกรมการขอมอกปรนนิมิตร
มาแต่ท่านออกพณายเวร ขอท่านไ้หน้าขึ้นกราบเรียนเทพหัวเจ้าท่าน ลูกขุนณศาลา
ไ้ทราบ"

(6/จ.ศ. 1193)

"พระยาสิงหโบราไ้ป่าวร้องกัมรรคากักั
อังกฤษว่าไม่ให้เข้ากัอายกักั"

(จดหมายหลวงอุคม น. 175)

2. แต่ ใ้หน้าหน้านามบอกแหล่งเดิม

ตัวอย่าง

"พระเจ้าเก็ยเซ้งผู้ไ้ใหญ่มีบารมีมากมาแต่ฟ้า จึงไ้
เป็นใหญ่ไ้ในแผ่นดิน มีพระทัยเมตตาารอบคอบคิถึงทุกประเทศ"

(13/จ.ศ. 1173)

"เรืออมรแมนสวรรคไ้ไ้ไปแต่ปากน้ำเจ้าพระยา
๗ วันเดือน 4 แรม 14 ค่ำ"

(จดหมายหลวงอุคม น. 149)

แต่ ซึ่งใ้หน้าหน้านามบอกแหล่งเดิม อาจะปรากฏซ้ำไ้ในไ้ใกล้กัน

ตัวอย่าง

"เป็นอุคิรมนุษยธรรม เป็นกลโกทกตั้งไ้ว่าแต่มีบุญ
ว่าพบคนวิเสสมาแต่ไ้แต่เขา"

(กฎหมาย น. 549)

แต่ ซึ่งใช้นำนานามบอกแหล่งเดิม อาจจะถูกมองเป็นกลุ่มคำบุพบท คือปรากฏหน้าบุพบท ใน เป็น แทน แต่ใน ใช้นำนานามบอกแหล่งเดิม และบอกสถานที่ตามลำดับ

ตัวอย่าง

"ควยพระอุเชนี หลวงศรีอุเชนี หลวงปราบ หลวง-
กุเชนทีบอดี กรมช่าง ซึ่งโปรดให้คุมช่างศรีปลาดช่างคำมาแทนเมืองสงขลา"

(134/จ.ศ.1201)

"กะปิตันหันตรีบารมีมีบุญที่จะไต่เอาความซึ่งข้าพเจ้า
พลอยมีความยินดีแต่ในควยใจข้าพเจ้า"

(2/จ.ศ.1187)

3. แต่ ใช้นำนานามบอกเวลา

ตัวอย่าง

"หามมหาเลกจะเข้ารับเวไนให้รับแต่เพลายาย 5 โมง"

(19)

"โปรดเกล้าให้ยกเลิกอากรอนนำเสียตั้งแต่เดือน 5 ปีระกาพศก"

(75/จ.ศ.1199)

นอกจากนี้ในสมัยอยุธยายังมีบุพบท แต่.... จน ใช้นำนานามบอกเวลา
เริ่มต้น และเวลาสิ้นสุด

ตัวอย่าง

"ครั้น <u>นี้</u>	ห่ม	ไทมหากเล็ก	เป่าสังข์	] ควย <u>แต่</u> ห่มหนึ่ง
ยาม	]	]	ตีกรับ	

ขึ้นไปจน นี้ 11 ห่ม"

(2/จ.ศ.1174)

แต่ (ตั้งแต่) ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพบทที่ไต่ดังนี้

1. ใช้นำนานามบอกแหล่งเดิม
2. ใช้นำนานามบอกเวลา

1. แต่ ใช้นำหน้านามบอกแหล่งเดิม

ตัวอย่าง

"ความคิดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพุทธศาสนาช่วงต่อไป
ย่อมเป็นการพัฒนามาแต่คัมภีร์พุทธศาสนาดั้งเดิม"

(วารสารอักษรฯ 1/25 น.84)

"การศึกษาโดยย่อ (รวมทั้งกิจกรรมนอกหลักสูตร) ไม่จำเป็นต้องอ้างถึงการศึกษาในระดับประถมศึกษาในแต่ระดับมัธยม วิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย"

(ศิลปะการใช้ภาษา น.187)

นอกจากนี้ ในสมัยปัจจุบันยังมีพบทศ ตั้งแต่....(จน) ถึง ตั้งแต่ ใช้นำหน้านามบอกแหล่งเดิม (จน) ถึง ใช้นำหน้านามบอกที่หมาย

ตัวอย่าง

"ส่วนเนื้อเรื่องนี้จะคลุมเนื้อหาทั้งหมดของเรื่องตั้งแต่
บทนำ จนถึงบทวิเคราะห์และบทสรุป"

(การใช้ภาษา น.386)

2. แต่ (ตั้งแต่) ใช้นำหน้านามบอกเวลา

ตัวอย่าง

"ไ้กันแต่เช้าตรู่"

"รดมารับตั้งแต่ตีห้า"

นอกจากนี้ ในสมัยปัจจุบันยังมีพบทศ ตั้งแต่ ถึง ตั้งแต่ จน ตั้งแต่ จนถึง ตั้งแต่ จนกระทั่งถึง ตั้งแต่ ใช้นำหน้านามบอกเวลา เริ่มต้น ถึง จน จนถึง จนกระทั่งถึง ใช้นำหน้านามบอกเวลาสิ้นสุด

ตัวอย่าง

"เขาอ่านหนังสือตั้งแต่เช้าถึงเที่ยง"

"เขาคอยเพื่อนทั้งแก่เจ้าจนคำ"

"เขานอนหลับทั้งแก่เจ้าจนถึงเย็น"

"เรื่องที่เสียงและบทบาทของที่เสียงเป็นเรื่องที่มีอยู่"

ในวรรณคดีไทยทุกยุคทุกสมัยทั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา จนกระทั่งถึงสมัยรัตนโกสินทร์"

(วารสารอักษรฯ 1/25 น.68)

จะเห็นได้ว่า แต่ (ตั้งแก่) ในสมัยสุโขทัยเป็นบุพพบทอกที่หมาย และบอกแหล่งเดิม ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพบทอกที่หมาย บอกแหล่งเดิม และบอกเวลา ส่วนในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพพบทอกแหล่งเดิมและบอกเวลา

ไท¹ ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพพท ใช้นำหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"..... กงจงเทรหาพระศรีรัตนมหาธาตุปรารดนา
เพื่อจักท่ากุดล แกสัพทัญญูตาฉองไททนพระศรีมหาโพธิ"

(จารึก ล.2 น.14)

"ฝูงนรกทั้งหลายนั้นยอมอยู่ไทแดนดินที่เราอยู่นี้แล"

(ไตรภูมิ น.35)

ไท² ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพท ใช้นำหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"พระคาบศทั้งสองนั้นรับเอาสังขปดินนั้น แลวกัดผกลงไว้
ไทแดนพระชอระณี"

(20 ข/จ.ศ.1044)

¹ ไท ที่ ไท บุพพทซ่อนบอกสถานที่ สมัยสุโขทัย หน้า 124
ไ ใน ไท บุพพทซ่อนบอกสถานที่ สมัยสุโขทัย หน้า 131

² ไ ข้าง ไท บุพพทซ่อนบอกสถานที่ สมัยอยุธยา หน้า 81 ไท ที่ ไท
บุพพทซ่อนบอกสถานที่ สมัยอยุธยา หน้า 126 ไ ใน ไท บุพพทซ่อนบอกสถานที่ สมัย
อยุธยา หน้า 134

พระบรมสารีริกธาตุกระทำอิทธิปาฏิหาริย์บันดาล
ให้ซึ่งใส่พระธาตุนี้ให้บุคคลยวนอยู่บนหลังน้ำใ้ตกานขานแผก"

(2/จ.ศ. 1170)

ใ้¹ ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพพท ใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"กินสออยู่ใ้ใ้"

(การใช้ภาษา น.36)

"...ข้ายังต้องตกอยู่ใ้ใ้การบังคับบัญชาของสมุหนายก
ซึ่งเป็นหัวหน้าฝ่ายมหาดไทย"

(วารสารอักษรฯ 2/23 น.59)

จะเห็นได้ว่า ใ้ เป็นบุพพทบอกสถานที่ ทั้งในสมัยสุโขทัย ออยุธยาและปัจจุบัน
และน่าสังเกตว่า แม้บุพพท ใ้ จะนำหน้านามบอกสถานที่ทั้งในสมัยสุโขทัย ออยุธยา
และปัจจุบัน แต่มีการปรากฏต่างกันบ้าง เช่น ในสมัยปัจจุบัน บุพพท ใ้ จะปรากฏ
หน้านามที่เป็นนามธรรมก็ได้ เช่น ใ้การบังคับบัญชา แต่ไม่พบขอมูลดังกล่าวในสมัยสุโขทัย
และอยุธยา

ถึง² (ถึง) ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพพท ใ้หน้าหน้านามบอกที่หมาย

ตัวอย่าง

"เมื่อกรานกรินมีพนมเบ็ยพนมหมาก มีพนมคอกไม้ มี
หมอนั่ง หมอนนอน นริพารกรินโอยทานแลปีแลฉับล้าน ไปสวคชัตติกรินถึงอริอุฎกพัน"³

(จารึก ล.1 น.3)

¹ ใ้ ข้างใ้ บุพพทชอนบอกสถานที่ สมัยปัจจุบัน หน้า 82 ถึง ถึง กลุ่มคำ
บุพพทบอกสถานที่สมัยปัจจุบัน หน้า 118 ที่ ที่ บุพพทชอนบอกสถานที่สมัยปัจจุบัน หน้า 127

² ถึง ตั้งแต่ ถึง บุพพทชอนบอกแหล่งเดิมและที่หมาย สมัยสุโขทัย หน้า 110

³ ปรากฏเพียงตัวอย่างเดียว

ถึง¹ ซึ่งไฉนนำหน้านามบอกที่หมาย อาจปรากฏเป็นกลุ่มคำบุพบท คือปรากฏหน้าบุพบท ใน บน เหนือ เป็น ถึงใน ถึงบน ถึงเหนือ ไฉนนำหน้านามบอกที่หมายให้ชัดเจนนั่น

ตัวอย่าง

"ครั้นว่า ๓ ก็มาถึงในปราสาทแล้ว ๆ ๓ จึงเจรจาทวยนางอสนิมิตตา"

(ไตรภูมิ น. 159)

"แลนำพระมหาสมุทรนั้นก็ลี้กแตกออกให้กังจักรแก้วนั้นเหาะขึ้นมาถึงบนอากาศ"

(ไตรภูมิ น. 98)

"เมื่อที่แล้วก็จักไ..... เป็นสมมตินั้น แลบ่อย่าเลยผู้ใดใคไคขึ้นนบรอยฝ่าตีนพระพุททเจ้าเรา ถึงเหนือจอมเขาสุมนภูฏ"

(จารึก ล.8 น.65)

ถึง ในสมัยอยุธยา เป็นบุพบท ไฉนนำหน้านามบอกที่หมาย

ตัวอย่าง

"พระยาโชฎึกจัทุกเรือไ่เกงไ่ลงมาให้ชุนบรวานิชแล้วให้ชุนบรวานิชออกไปส่งถึงสงฆลาที่ใคเยว"

(จดหมายเหตุวงอุคม น.118)

"แลซึ่งพระเจ้ากรุงเวียทนามมีพระทัยอาดิยถึงสมเคจพระอนุชาริราชกรมพระราชวิงบรวรสถานมงคลนั้นชอบพระทัยเจ้ากรุงเวียทนามยิ่งนัก"

(2/จ.ศ. 1166)

¹ ดู จนถึง บุพบทอันบอกที่หมาย สมัยอยุธยา หน้า 84

ถึง ซึ่งใช้นำนามบอกที่หมาย อาจปรากฏเป็นกลุ่มคำบุพบท คือปรากฏหน้าบุพบท ณ ที่ ใน บน เป็น ถึงณ ถึงที่ ถึงใน ถึงบน ใช้นำนามบอกที่หมายให้ชัดเจนขึ้น

ตัวอย่าง

"ใจความว่าทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้พระยาสิทธิราชเคโฑพาพระองค์ออกมาถึงณเมืองปัตของ"

(จดหมายเหตุ ร.3 น.28)

"จดหมายเข้าไปว่าแขกฉกรรจ์ที่พระยาไทยจะคิดผ่อน ขึ้นมาก่อนครบครันนั้น พระยาไทรโคผอนขึ้นมาถึงที่พังงา"

(จดหมายเหตุหอสมุด น.330)

"ครั้นข้าพเจ้าเข้าไปถึงในกำแพงพระราชวังเห็นทำ
ฉนวนรัศมีเทศาน"

(16)

"ถึงฝั่งก็ทอดตัวชบอยู่กับฝั่งที่มีกำลังมากก็ขึ้นไปได้ถึงบนคอน"

(23/จ.ศ. 1176)

ถึง¹ ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพบท ใช้นำนามบอกที่หมาย

ตัวอย่าง

"เพื่อนบนถึงขอ"

(คำบุพบท น.22)

"จดหมายโฆษณาขายสินค้าและบริการ คือจดหมายที่ทาง
บริษัทส่งถึงลูกค้า"

(ศิลปะการใช้ภาษา น.184)

¹ ถึง ตั้งแต่ ... ถึง ตั้งแต่... จนถึง และ ตั้งแต่ จนกระทั่งถึง บุพบทบุพบทออกเวลาเริ่มต้น และเวลาสิ้นสุด สมัยปัจจุบัน หน้า 114, 115 ตามลำดับ ถึง บุพบทชอนบอกที่หมาย สมัยปัจจุบัน หน้า 85

ถึง ซึ่งใช้นำนามบอกที่หมาย อาจปรากฏเป็นกลุ่มคำบุพบท คือปรากฏหน้าบุพบท ตรง ใต ที่ นอก ใน บน หน้า หลัง เป็น ถึงตรง ถึงใต ถึงที่ ถึงนอก ถึงใน ถึงบน ถึงหน้า ถึงหลัง ใช้นำนามบอกที่หมายให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ตัวอย่าง

"เขาวิ่งไปถึงตรงประตู"

(คำบุพบท น.50)

"น้องเอามีอ้วงเข้าไปถึงใตตู้"

"ครูไปเยี่ยมนักเรียนถึงที่โรงพยาบาล"

(คำบุพบท น.49)

"ครูมาส่งฉันถึงนอกห้อง"

(คำบุพบท น.50)

"ผู้ร้ายบุกรุกเข้ามาถึงในห้อง"

(คำบุพบท น.49)

"เขาไปหาเขาถึงบนห้อง"

"เขาวิ่งไปถึงหน้าบ้านก็หมดแรง"

"เขาขวางกอนหินไปถึงหลังบ้าน"

จะเห็นได้ว่า ถึง ในสมัยสุโขทัย อยุธยา และปัจจุบัน เป็นบุพบทบอกที่หมาย และน่าสังเกตว่า แม้บุพบท ถึง จะนำหน้านามบอกที่หมายทั้งในสมัยสุโขทัย อยุธยาและปัจจุบัน แต่มีการปรากฏต่างกันบ้าง เช่น ในสมัยอยุธยาและปัจจุบัน บุพบท ถึง จะปรากฏหลังกริยาที่แสดงความผูกพันก็ได้ ตัวอย่าง อาลัยถึงสมเด็จพระอนุชาธิราช บนถึงเธอ แต่ไม่พบข้อมูลดังกล่าวในสมัยสุโขทัย

หัง¹ ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพพท ใช้นำหน้านามบอกความคล้ายตามกัน

ตัวอย่าง

"ไซ่แถมเด็จพระราชเทวีสร้างอโศการามอันเกี่ยว
นี้หังทักษิณารามเสด็จแม่อยู่ทั่วก็สร้างแกมท้าววันทนเถร"

(ล.93 น.132)

๕ "แลว่าสระ 7 อัยนี้หังสิ้นในเมือมีพระวัน 4 กวง
นั้นแลหังผู้มั่งกริมทอง จระเซ่ตายสิ้นแล"

(ไตรภูมิ น.295)

หัง ซึ่งใช้นำหน้านามบอกความคล้ายตามกัน อาจปรากฏซ้ำในที่ใกล้กัน

ตัวอย่าง

"ทานเอาน้ำครึ่งละลายด้วยน้ำชาคหฺรคฺคฺหาหังปาก
หังทองแคงคังนั้น"

(ไตรภูมิ น.37)

นอกจากนี้ ในสมัยสุโขทัยยังมีบุพพท หัง.... แล ใช้นำหน้านามบอก
ความคล้ายตามกัน

ตัวอย่าง

"ในกาลวันนั้นพอเป็นวันเดือนเพ็ญและฝูงคนทั้งหลาย
แคงแ่งแ่งตนแล้วแลนั่งอยู่ในที่สำราญ แลเจรจาเล่นหัวไปมาด้วยกัน สบายพร้อมเพรียง
กันหังผู้ขาว แลผู้สาวเท็กเล็ก"

(ไตรภูมิ น.99)

¹ ดู กับหัง กับหังทวย บุพพทชวนบอกความคล้ายตามกัน สมัยสุโขทัย

ทั้ง¹ (ทั้ง) ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพท ใช้นำหน้านามบอกความคล้าย-
 ทามกัน

ตัวอย่าง

"ให้เอาโทะหลวงศรีประคฤา หลวงราชเมฆทั้งบุตร
 ภรรยามาประหารชีวิตเสียให้หมด"

(2/จ.ศ. 1187)

"จำเนียรไปแลนายเงินมาพบจะเอาตัวทาสทั้งลูกนั้น
 คุ้มก็คงให้เป็นสิทธิแก่นายเงิน"

(กฎหมาย น.406)

นอกจากนี้ ในสมัยอยุธยายังมีบุพพท ทั้ง กับ และทั้ง (ทั้ง).... แล
 ใช้นำหน้านามบอกความคล้ายตามกัน

ตัวอย่าง

"ไอลยทั้งญวรกับไอลยวสองคนแจวเรือโกลนลำหนึ่ง
 พบกับพญาโยธาเรือรง"

(10/จ.ศ. 1207)

"ท่านให้คิดเอาทั้งตนแลคอกแกญเข้าขอด้วยญุททย
 ญุได้เบี่ยปรับไหมนั้น"

(กฎหมาย น.369)

¹ ทั้ง กับ ทั้ง กลุ่มคำบุพพทบอกความคล้ายตามกัน สมัยอยุธยา หน้า 60

หัง¹ ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพพท ใช้นำหน้านามบอกความคล้ายตามกัน
ตัวอย่าง

"เหตุผลอีกประการหนึ่งคือเพราะการใช้โวหารนั้น
ส่วนใหญ่คือการไ้ภาษาเปรียบเทียบสรรพสิ่งต่าง ๆ หังรูปพรรณนามธรรม"
(วรรณคดี น.23)

"... และคนไทยนิยมแสดงออกทางภาษาอย่างไม่
ระมัดระวังหังการพูดการเขียน"
(ภาษาไทย น.93)

หัง ซึ่งใช้นำหน้านามบอกความคล้ายตามกัน อาจปรากฏซ้ำใน
ที่ใกล้กัน

ตัวอย่าง
"อุปมาโวหาร เป็นการไ้ภาษาเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ
หังรูปพรรณหังนามธรรม"

หัง ซึ่งใช้นำหน้านามบอกความคล้ายตามกัน อาจปรากฏเป็นบุพพทคู่
หังและ

ตัวอย่าง
"... โขยเฉพาะโคลงและฉันท์เจริญรุ่งเรืองมากที่สุด
มีการประกวดประชันประชันกันหังฝีมือหังฝีปากที่เกี่ยว"
(โลกวรรณคดี น.25)

¹ กุ อีกหัง บุพพทอนำหน้านามบอกความคล้ายตามกัน สมัยปัจจุบัน หน้า 166

จะเห็นได้ว่า ทั้ง เป็นบุพเพทพออกความคล้อยตามกัน ทั้งในสมัยสุโขทัย อยุชยา และปัจจุบัน

ทามกลาง ในสมัยสุโขทัย ไม่ปรากฏเป็นบุพเพทพเดี่ยว แต่ปรากฏเป็นบุพเพทพซ้อน ๓ ทามกลาง ¹ ที่ในทามกลาง ² และในที่ทามกลาง ³

ทามกลาง ในสมัยอยุธยา เป็นบุพเพทพ ใช้นำนานามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"ทรงพระประชวรพระโรคกำเริบกล้าเหลือกำลังที่
แพทย์จะประกอบพระโอสถฉลองพระ ^{โทษ} ^{คุณ} สืบไป ก็เสด็จสู่สวรรคต ทามกลาง
พระประยูรวงษาพร้อมทั้งฝ่าย ^{นาง} ^{คุณ}]
ใน (39/จ.ศ. 1186)

"ครั้นไปถึงทามกลางมรรคาก็จะคลอศมฺพครั้น"

(ประชุมจดหมายเหตุ น. 39)

ทามกลาง ⁴ ซึ่งใช้นำนานามบอกสถานที่ อาจจะปรากฏเป็นบุพเพทพซ้อน คือปรากฏหน้าบุพเพทพระวาง เป็น ทามกลางระวาง ใช้นำนานามบอกสถานที่ให้ชัดเจนขึ้น

ตัวอย่าง

"มหาบุษบกประภินฐานทามกลางระวางพระพุทธรูป"

(1ค /จ.ศ. 1193)

¹ ทามกลาง บุพเพทพบอกสถานที่ สมัยสุโขทัย หน้า 92

² ที่ในทามกลาง บุพเพทพซ้อนบอกสถานที่ สมัยสุโขทัย หน้า 124

³ ในที่ทามกลาง บุพเพทพซ้อนบอกสถานที่ สมัยสุโขทัย หน้า 131

⁴ ทามกลาง บุพเพทพซ้อนบอกสถานที่ สมัยอยุธยา หน้า 126 ทามกลาง บุพเพทพซ้อนบอกสถานที่ สมัยอยุธยา หน้า 134

ท่ามกลาง¹ ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพพท ใช้น้ำหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"ข้าพเจ้าส่งความคิดถึงมายังท่านขณะที่ข้าพเจ้าอยู่

ท่ามกลางทิวทัศน์"

(วารสารอักษรฯ 1/24 น.82)

"กล่าวคือรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเท็จจริงจากสมาชิก หรือวิทยากร และเป็นผู้ให้ความเห็นและข้อเท็จจริงอันจะนำไปสู่การแก้ปัญหาาร่วมกัน ท่ามกลางบรรยากาศทางวิชาการที่เป็นกันเอง"

(ศิลปะการใช้ภาษา น.287)

จะเห็นได้ว่า ท่ามกลาง เป็นบุพพทบอกสถานที่ ทั้งในสมัยสุโขทัย ออยุธยาและปัจจุบัน

น่าสังเกตว่า แม้บุพพท ท่ามกลาง จะนำหน้านามบอกสถานที่ทั้งในสมัยสุโขทัย ออยุธยา และปัจจุบัน แต่มีการปรากฏต่างกันบ้าง เช่น ในสมัยอยุธยา บุพพท ท่ามกลาง จะปรากฏหน้านามที่เป็นเส้นทางคมนาคม ตัวอย่าง ท่ามกลางมรรคา แต่ในปัจจุบันจะใช้บุพพทกลาง เป็นกลางทาง

ที่ ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพพท ใช้น้ำหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"..... อันหนึ่งประคิษฐานไว้เมืองสุโขทัยเหนือจอมเขา
สมณภูฏอันหนึ่งประคิษฐานไว้ในเมืองบางพาดเหนือจอมเขานางทองอันหนึ่งประคิษฐาน
ไว้เหนือจอมเขาที่ปากพระบาง จารึกก็ยังมีไว้ทวยทุกแห่ง"

(จารึก ล.3 น.27)

¹ ดู ท่ามกลาง บุพพทบอกสถานที่ สมัยปัจจุบัน หน้า 136

"... แลหอมกระแจะจวงจันทน์อีกพรรณคอกไม้อัน
ขจรทุกแห่งแต่กัศเคาเราถึงพระอินทร์หอมฟุ้งทุกแห่ง พระอินทร์จึงไปเล่นที่สระ
นั้นสนุกนิษัก"

(ไตรภูมิ น.221)

ที่ 1 ซึ่งใช้น้ำหนานามบอกสถานที่ อาจะปรากฏเป็นบุพพหซ้อนคือ
ปรากฏนามบุพพ ไค้ ไน และ ไนทามกลาง เป็น ที่ไค้ ที่ไน และ ที่ไนทามกลาง
ใช้น้ำหนานามบอกสถานที่ให้ชัดเจนขึ้น

ตัวอย่าง

"หญิงทั้งหลายอันยังหนุ่มแลควรมีลูกนั้นที่ไค้ของนอย
ภายในแห่งคนแรงแสดงมาเกิดนั้น มีก่อนเลือกอันหนึ่งซึ่งหนักอันนั้น"

(ไตรภูมิ น.70)

"... จึงเลือกที่ไนนอกของแม่นั้นก็กลายเป็นน้ำมันไหล
ออกมา"

(ไตรภูมิ น.78)

"ที่ไนทามกลางนครไตรทริงมีโพชนตปราสาท
โดยสูงไค้ 25,600,000 วา"

(ไตรภูมิ น.208)

ที่¹ ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพท ใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"กำปั่นอเมริกันไ้เข้ามาถึงเมืองไทยฉันโค กำปั่น
ไทยจะเข้าที่เมืองอเมริกันฉันนั้น"

(จดหมายเหตุ ร.3/ก.น.27)

"พระอนุชาธิราชฝ่ายหน้าเป็นวรวรรณโรคที่คนเพลาเบื้องซ้าย
เป็นหลายยอด"

(13/จ.ศ.1178)

ที่ ซึ่งใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่ อาจะปรากฏซ้ำในที่ใกล้เคียง

ตัวอย่าง

"แต่ข้าพเจ้าไ้เอาปูนึ่งย่างยี่ชันมาสามสิบเบ็ดเกวียน
กับปูนึ่งฉางที่เตานั้นเข้ากันร้อยเจ็ดเกวียนเจ็ดสิบสองถึง"

(4/จ.ศ.1156)

ที่ ซึ่งใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่ อาจะปรากฏเป็นบุพพทซ้อน เช่น
ปรากฏหน้าบุพพท ไกล ตรง ไ้ ท่ามกลาง ใน บน เป็น ที่ไกล ที่ตรง ที่ไ้ ที่ท่ามกลาง
ที่ใน ที่บน ใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่ให้ชัดเจนขึ้น

ตัวอย่าง

"หนังสือเขียนที่เรือกำปั่นรบปลิแประโมคทอกที่ไกลเกาะลิ้น"

(จดหมายเหตุ ร.3/ก น.46)

"ให้พนักงานจัดการทั้งปวงตั้งปลิปลลาที่เสด็จประทับ
ที่ตรงปลิปลลาสูงในกำแหงพระบรมมหาราชวัง"

(8/จ.ศ.1156)

¹ ดู ที่ บุพพทซ้อนบอกสถานที่ สมัยอยุธยา หน้า 93 และ ยั้ง ที่ กลุ่มคำบุพพท
บอกที่หมาย สมัยอยุธยา หน้า 150.

"นางงานสรรพมหาตราตั้งปวงงวศกราวสารพิไลยเก็บโค
กระบือหอศพริกหอศฝายท่านาที่โตกำแพงเมือง"

(ประชุมพระตำรา น.76)

"ที่ท่ากลางพระปรางคนนี้มีหงส์อยู่ 4 ตัว"

(20 ซ/จ.ศ. 1044)

บุตร	ชาย 6	}	คนหนีมาที่
ภรรยา	หญิง 6		

"ภรรยา กับ หลงจู๊ ท่า หญิง 6] คนหนีมาที่
 โรงฆ่าพะเจ้า บอกฆ่าพะเจ้าว่าเพลาเข้ามาคัจฉินบูฆ่าจันฮอ แล้วจับหลงจู๊มัดไว้ที่ใน
 โรงหลงจู๊"

(155/จ.ศ. 1210)

"ข้าพเจ้าแอบเข้าไปมองดูเห็นนายหมื่นกับท่านผู้หญิง
แมนนั่งพูดอยู่ที่บันเคียง"

(12/จ.ศ. 1176)

ที่¹ ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพพท ใช้น้ำหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"แม่ให้เงินน้องที่บันโค"

(คำบุพพท น.24)

"... ลักษณะอาการปวดศีรษะนั้นมักปวดหนัก ๆ และ
เด่นที่ศีรษะ"

(จำลอง อุเทนุท น.11)

ที่ ซึ่งใช้น้ำหน้านามบอกสถานที่ อาจจะปรากฏเป็นบุพพทซ้อน เช่น ปรากฏ
 หน้าบุพพท กลาง ข้าง ข้างใน ตรง ใ้ นอก ใน บน ริม หน้า หลัง เหนือ เป็น

¹ ดู ถึงที่ กลุ่มคำบุพพทบอกที่หมาย สมัยปัจจุบัน หน้า 118

ที่กลาง ที่ข้าง ที่ข้างใน ที่ตรง ที่ไ้ ที่นอก ที่ใน ที่บน ที่ริม ที่หน้า ที่หลัง ที่เหนือ
 ใช้นำหน้านามบอกสถานที่ให้ชัดเจนขึ้น

ตัวอย่าง

"เขายืนอยู่ที่กลางห้อง"

(คำบุพบท น.62)

"เขาจอกรดที่ข้างตึก"

(คำบุพบท น.52)

"เขานั่งอยู่ที่ข้างในบ้าน"

(คำบุพบท น.62)

"เขาหกลมที่ตรงสนามทูยา"

"เขาคอยเชอที่ไ้สะพาน"

(คำบุพบท น.53)

"นองหกลมที่นอกบาน"

"แม่ครวชอของที่ในคลาค"

(คำบุพบท น.52)

"วาวคิคอยที่บนตนไม้"

(คำบุพบท น.52)

"เพอนคอยอยที่ริมสนาม"

(คำบุพบท น.52)

"แม่คอยอยที่หน้ารองเรียน"

(คำบุพบท น.52)

"เพอนแอมอยู่ที่หลังประทู"

(คำบุพบท น.52)

"จึงจกเกาะอยู่ที่เหนือหิ้งพระ"

(คำบุพท น.53)

จะเห็นได้ว่า ที่ เป็นบุพทนอกสถานที่ ทั้งในสมัยสุโขทัย ยุชยาและปัจจุบัน
เท่า¹ ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพท ใช้นำนำนามบอกที่หมาย

ตัวอย่าง

"แต่คนอันมีในเมืองสุโขทัยควยร ควยหลวก ควยแกลว
ควยหาญ ควยแคะ ควยแรง หากคนจักเสมอมิไค่ อาจปราบฝูงชาติก มีเมืองกว้างขวางหลาย
ปราบเมืองตะวันออกจรดคระหลวงสองแควลุมบาจายสคาเท่าฝั่งของ"²

(จารึก ล.1 น.5)

เท่า ในสมัยอยุธยา ไม่ปรากฏช้อมูล

เท่า ในสมัยปัจจุบัน ไม่มีใช้เป็นบุพท

จะเห็นได้ว่า เท่า ในสมัยสุโขทัยเป็นบุพทนอกที่หมาย ในสมัยอยุธยาไม่
ปรากฏช้อมูล ส่วนในสมัยปัจจุบันไม่มีใช้

นอก ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพท ใช้นำนำนามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"แลโลกันตนรคนั้นอยู่นอกกำแพงจักรวาฬไส"

(ไตรภูมิ น.32)

¹ ดู แก่.... เท่า บุพทที่บอกแหล่งเดิมและที่หมาย สมัยสุโขทัย หน้า 110

² ปรากฏเพียงตัวอย่างเดียว

"แลเกิดที่ในกำแพงแห่งเทพยดาคนใดได้เป็นข้าเทพยดา
คนนั้นแก้วไฉ่ภายนอก และชื่อว่าเกิดนอกกำแพงแก้วอันที่ลลิมปราสาทแก้วเทพยดาคงนั้น"

(ไตรภูมิ น.205)

นอก ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพท ใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"สมณพราหมณาไพรฟ้าประชากรไ้ก็จะให้ลงโทษจับ
เสียดจากพระราชนิเวศออกไปนอกขอบขันขสีมา"

(1 ค/จ.ศ. 1137)

"อย่าให้ตกเบ็ดทอดแหตักลอบคักคุ่มคักสันในกรุงเทพา

นอกกรุงเทพา"

(กฎหมาย น.580)

นอก¹ ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพพท ใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"เขากับภรรยาออกไปทำงานนอกบ้าน"

(ลักษณะภาษา น.214)

"ครูไปครู นอกโรงเรียน"

(คำบุพพท น.14)

นอก ซึ่งใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่ อาจจะปรากฏเป็นกลุ่มคำบุพพทและ
บุพพทซ้อนตามลำดับ คือปรากฏหน้าบุพพท จาก เหนือ เป็น นอกจาก นอกเหนือ
ใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"เขาไม่รักใ้ครนอกจากเธอ"

¹ กู ถึงนอก กลุ่มคำบุพพทบอกที่หมาย สมัยปัจจุบัน หน้า 118 และ ที่นอก
บุพพทซ้อนบอกสถานที่ สมัยปัจจุบัน หน้า 127

"... และเพื่อความรอบรู้ก็ควรจะอ่านวิชาการ หรือถึง
วิชาการที่อยู่นอกเหนือสาขาวิชาที่คนสังกัดด้วย"

(การใช้ภาษา น.173)

จะเห็นได้ว่า นอก เป็นบุพบทบอกสถานที่ ทั้งในสมัยสุโขทัย อยุธยาและปัจจุบัน

ใน ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพบท มีที่ไ้ทั้งนี้

1. ใ้หน้าหน้านามบอกที่หมาย
2. ใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่
3. ใ้หน้าหน้านามบอกเวลา

1. ใน¹ ใ้หน้าหน้านามบอกที่หมาย

ตัวอย่าง

"และหนีอันแต่สิ้นอันเสียในผู้ร้ายอันชิงเอานั้นเท่าใดไซ้
ท่านจักใ้ใ้จูงลิ้นและอย่าอุเบกษา"²

(จารึก ล.7 ก น.59)

2. ใน ใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"จารึกอันหนึ่งมีในเมืองเซียง สรฐากไ้ด้วยพระศรีรัตนชาตุ
จารึกอันหนึ่งมีในตำพระรามอยู่ฝั่งน้ำส้มพายจารึกอันหนึ่งมีในตำรัตนธาร"

(จารึก ล.1 น.4)

"แล้วจึงมาถึงครึ่งทางรับสั่งใ้นายช่างปลุกกุฎีวิหารระหว่าง
ป่ามะม่วงอันมีในทิศประจิมเมืองสุโขทัย"

(จารึก ล.4 น.30)

¹ ดู ถึง ใน กลุ่มคำบุพบทบอกที่หมาย สมัยสุโขทัย หน้า 116

² ปรากฏเพียงตัวอย่างเดียว

ใน ซึ่งใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่ อาจจะถูกเข้าใจในที่ใดสัก

ตัวอย่าง

"ฉิว่าเกิดในที่ในแควนเทศของคโคเป็นโพรห่าแก
เทศของคโคนั้นแล"

(ไตรภูมิ น.205)

ใน ¹ ซึ่งใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่ อาจจะถูกเข้าใจเป็นบุพพชอน
คือปรากฏนามพท โก ที่ ที่ท่ามกลาง บน ระหว่าง เป็น ในโก ในที่ ในที่ท่ามกลาง
ในบน ในระหว่าง ใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ตัวอย่าง

"ส่วนอันว่าแควนเงินทองทั้งหลายอันมีในแผ่นดิน
นี้ก็ แมว่าอยู่ในโกแผ่นดิน แลลกลงไปได้ 10 โยชนกิติ"

(ไตรภูมิ น.168)

"ฉิแลชาโครเอาฉาที่ในประอมแควนนี้ออกลาคไปให้
เต็มทั่วทั้งชมพูทวีป อันกว้างได้ 10,000 โยชนกิติ ก็จะมีทั่วทั้งมวลอันจะสิ้นจะสุคใน
ประอมแควนนี้เลย"

(ไตรภูมิ น.165)

"โครนี้หนอแลมานั่งอยู่แลมากินอ้อยในที่ท่ามกลาง
นางนักษณทั้งหลาย"

(ไตรภูมิ น.152)

"... สะพายกลองใบใหญ่ใบ 1 แลที่ในบนกำแพง
จักรวาทฝ่ายปัจฉิมทิศพระเมรุ"

(ไตรภูมิ. น.219)

¹ กู ที่ใน แล ที่ในท่ามกลาง บุพพชอนบอกสถานที่ สมัยสุโขทัย หน้า 124.

"..... สีโทศ โดยทักษิณ ป่ามะม่วงไว้พระศาตา
 สรรเสริญพระเกียรติยศ ซึ่งเสด็จออกทรงผนวช แล้วจาริกลงไว้ในเสาศิลาในระหว่าง
 หัซซิม่า"

(จาริก.ล.4 น.33)

3. ใน ใสนำหน้านามบอกเวลา

ตัวอย่าง

"พนมพิจารณาเนื้อใจในคนแล้วจึงแฝงที่เรือนคนเป็น
 พระทหารในปี่มะเส็งเคื่อน 5 จึงประคิมฐ์สถาทุทตปฏินา"

(จาริก ล.106 น.148)

"พระโคเป็นพระพุทธรูปในวันพุธ วันหนไทยวันเคอญี่"

(จาริก ล.3 น.23)

ใน ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพท มีที่ใต้งนี้

1. ใสนำหน้านามบอกที่หมาย
2. ใสนำหน้านามบอกสถานที่
3. ใสนำหน้านามบอกเวลา
4. ใสนำหน้านามบอกเจ้าของ
5. ใสนำหน้านามบอกผู้เสริม

1. ใน¹ ใสนำหน้านามบอกที่หมาย

ตัวอย่าง

"ทานเสนาบดีจึงว่าอย่างธรรมเนียมกรุงเทพา ที่จะ
 เอาหนังสือไปถวายในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวถึงวันนี้ไม่ได้"²

(จกหมายเหตุ ร.3/ก น.36)

¹ ดู แต่ใน กลุ่มคำบุพพทบอกสถานที่ สมัยอยุธยา หน้า 112 ถึงใน กลุ่มคำบุพพท
 บอกที่หมาย หน้า 127

² ปรากฏเพียงตัวอย่างเดียว

ใน ซึ่งใ้หน้าหน้านามบอกที่หมาย อาจะปรากฏซ้ำในที่ใกล้กัน

ตัวอย่าง

"อันเปนพระโลกุตรธรรมนี้ก็มีบ้างคฤภิกษุในพระศาสนา
แต่ก่อนจำเป็นบวคควยอาไลยในภรรยาที่มีในทรัพย์สินสมบัติก็มี"

(กฎหมาย น.724)

2. ใน ใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"อาช่า กับ พี่ น้อง } อาช่า 5 คน หนีเข้าไปซ่อน
อยู่ในโบสถ์วัดชุมชนเมืองใจ"

(22/จ.ศ. 1175)

"แต่ฝ่ายออกหลวงเขาวราชเคระเจ้าเมืองพิทลุงไซร์
กินยาตายในพิทลุงนั้น"

(ประชุมพระตำรา น.68)

ใน ซึ่งใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่ อาจะปรากฏซ้ำในที่ใกล้กัน

ตัวอย่าง

"ไ้ยืนมาข้างไ้เห็นแก่จักขุข้างว่าอสุณีลงในบ้านใน
เรือนผู้มีชื่อคำลนั้น ๆ มีความจำเวิญ"

(2/จ.ศ. 1171)

ใน ¹ ซึ่งใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่ อาจะปรากฏเป็นบุพพทซ้อน คือปรากฏ

¹ ดู ข้างใน ฉใน บุพพทซ้อนบอกสถานที่ สมัยอยุธยา หน้า 80, 93 และ 126

หน้าบท ใ้ ท่ามกลาง บน ระหว่าง เป็น ใ้ ในท่ามกลาง
บน ในระหว่าง ใช้นำหน้านามบอกสถานที่ให้ชัดเจนขึ้น

ตัวอย่าง

"... จึงเอาทารกทั้งสองนั้นนอนไว้ใ้

(ประจักษ์จกหมายเหตุ น.39)

"ครั้งสาวกมณต์จบแล่วมหาจินท์จึงประกาศขึ้นใ้
 สงฆ์ว่าเจ้าคุณทั้งปวงช่วยสงเคราะห์ ชาา ควยบ่กตร ผ่าไตร และยาม"

(14/จ.ศ. 1178)

"แลตั้งนี้ไว้ใ้สำหรับพระศรีรัตนมหาธาตุใ้
 พุทธบาทบรรพทเขาพะโทะก่อสร้างศาสนาพระสรพรเทศ"

(ประจักษ์จกพระตำรา น.79)

"ประการหนึ่งเพื่อจะใ้ห้ามที่ซึ่งจะวิวาทห่มเตียงใ้
 ใ้

(กฎหมาย น.16)

นอกจากนี้ ในสมัยอยุธยายังมีพบทุกใ้
 บอกลสถานที่

ตัวอย่าง

"... จำเป็นจะต้องล่าถอยขึ้นไปถึงเรื่องเดิมที่เป็น
 สาเหตุใ้เกิดกระทบกระทั่งขึ้นใ้

(จกหมายเหตุ ร.3 น.1)

3. ใน ใ้หน้าหน้านามบอกเวลา

ตัวอย่าง

"เจ้าพญาไทรจะจักแจจกอกไม้ทองเงินส่งเข้าไปใน
เดือนแปดปีระกาเบญจศก"

(10/จ.ศ. 1175)

"... บอกให้ทราบในวันจันทร์ เดือนอายุ แรมเก้า
ค่ำรกาตรีศก"

(ประชุมจกหมายเหตุ น.4)

4. ใน ใ้หน้าหน้านามบอกเจ้าของ

ตัวอย่าง

"... รั้สั่งว่าขอเติมใส่พระนามในสมเด็จพระพุทเจ้า
หลวงควยเกิด"¹

(จกหมายเหตุหลวงอุคม น.264)

5. ใน ใ้หน้าหน้านามบอกผู้เสริม

ตัวอย่าง

"หากสมเด็จระเจ้าหลานขอแซมแซง

ธานี

ธานี

ในการมงคลแล้วเทศระเคชานุกาพระบารมีสมเด็จพระพุทธิเจ้าอยู่หัวปกเกล้า
จึงทอรับสู้อายบุญมีรามลัก"

(1/จ.ศ. 1144)

"... คุณเอากันที่แข็งแรงเลยไปเข้าใจในทางทะเล
นั้นออกไปไ้มาก ๆ"

(จกหมายเหตุหลวงอุคม น.58-59)

¹ ปรากฏถึงตัวอย่างเดียว

ใน ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพพท มีที่ใช้ดังนี้

1. ใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่
2. ใ้หน้าหน้านามบอกเวลา
3. ใ้หน้าหน้านามบอกเจ้าของ
4. ใ้หน้าหน้านามบอกผู้เสริม

1. ใน ใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"นาฬิกาเรือนใหญ่ในห้องโถงที่แล้ว"

(โครงสร้าง น.87)

"เขาค้นสตางค์ในกระเป๋า"

(คำบุพพท น.24)

ใน ซึ่งใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่ อาจจะถูกกล่าวในที่ใกล้เคียงกัน

ตัวอย่าง

"ถ้ามีสินค้าหนีภาษีอยู่ในบ้านในเรือนของผู้ใด ก็ถือว่าเป็นการฉีกกฎหมาย"

ใน¹ ซึ่งใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่ อาจจะถูกกล่าวเป็นบุพพทซ้อน คือปรากฏหน้าบุพพท ท่ามกลาง ระหว่าง เป็น ในท่ามกลาง ในระหว่าง ใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"การแสดงธรรมในท่ามกลางประชาชนเป็นไปด้วยดี"

(หลักภาษา น.4)

"ที่จริงการที่คิดสิ่งที่ไม่เกิดจากของเหตุนี้ แสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนเองก็ยังอยู่ในระหว่างความเชื่อสมัยเก่ากับคตินิยมสมัยใหม่"

(โลกวรรณคดี น.98)

¹ดู ที่ใน บุพพทซ้อนบอกสถานที่ สมัยปัจจุบัน หน้า 127

2. ใ ใ้นำหน้านามบอกเวลา

ตัวอย่าง

"... ท่านอาจารย์โพ เจ้าอาวาสวัดผู้ทำหน้าที่ปกครอง และท่านอาจารย์แถมผู้ทำหน้าที่ครูในเวลาบอบตัวโดยทำใวันพฤหัสบดี แต่จะเป็นเคื่อน ไคขึ้นหรือแรมเท่าไคจำไม่ได้"

(พระธรรมญาณมุนี น.13)

"คุณป้าชยามักจะข้าเสมอทุก ๆ เรื่องแม่แต่ใวันหยุด นฤร่อน เขอเลขท่าอะไรตลก ๆ อยู่เรื่อย เช่น ไปเที่ยวชายทะเลในฤหนาว"

(สตรีสารภาคพิเศษ น.1)

3. ใ ใ้นำหน้านามบอกเจ้าของ

ตัวอย่าง

"... จะเห็นว่าทละครบางเรื่องอันเป็นพระราชนิพนธ์ ใพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เช่น มัทนะพาชาที่ยกย่องกันว่าเป็น ความคิดที่มาจากจินตนาการ"

(โลกวรรณคดี น.40)

"หนังสือเรื่องไกลม้านเป็นพระราชนิพนธ์ใพระบาท สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว"

4. ใ ใ้นำหน้านามบอกผู้เสริม

ตัวอย่าง

"... ผู้ซึ่งรู้ว่าจะเขียนอย่างไรจึงจะทำให้ผู้อ่าน เกิดความศรัทธาใข้อเขียนของตน"

(โลกวรรณคดี น.12)

"การวิเคราะห์เช่นนี้นอกจากจะให้ความกระจ่างใ เรื่องคุณูปประโยชน์แล้วยังมีผลเชื่อมโยงถึงการวิเคราะห์ข้อประโยชน์อื่น ๆ ในภาษาไทย อีกด้วย"

(วารสารอักษรฯ 1/24 น.58)

จะเห็นได้ว่า ใน ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพพทบทอกที่หมาย บอกสถานที่ และบอกเวลา ในสมัยอยุธยาเป็นบุพพทบทอกที่หมาย บอกสถานที่ บอกเวลา บอกเจ้าของ และบอกผู้เสริม ในสมัยปัจจุบันเป็นบุพพทบทอกสถานที่ บอกเวลา ของเจ้าของ และบอกผู้เสริม

บน¹ ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพพท ใช้นำหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"แล้วจึงอาราธนามหาสามีสังฆราช และภิกษุสงฆ์
เถรานุเถรทั้งปวงขึ้นบนเหมปราสาทราชมณฑลเชียร"

(จารึก ล.4 น.32)

"แล้วนกทั้งหลายอันที่บินไปบนอากาศ ครั้นว่าไถ่บิน
เสียงแห่งนกกกรวิกก็มีรู้สึกที่จะบินไป"

(ไตรภูมิ น.149)

บน² ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพท ใช้นำหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"แลเห็นพระอินทร์นั่งห้อยเท้าลอยอยู่บนอากาศมีสีเชียว
งามใส่กำไลแฉมวงกุฎรัศมีมงกุฎนั้นพราย ๆ ชาว ๆ"

(12)

"ครั้นโยเสพบาเลศเกิดขึ้นมาจนถึงที่ประชุมแล้วก็นั่งบน
เก้าอี้อย่างดี"

(จดหมายเหตุ ร.3/ก น.35)

¹ ดู ทรงบน ถึงบน ในบน กลุ่มคำบุพพทบทอกที่หมายสมัยสุโขทัย หน้า 104, 116 และ 132 ตามลำดับ

² ดู บนบน ที่บน ในบน บุพพทชอนบอกสถานที่ สมัยอยุธยา หน้า 93, 126 และ 134 ตามลำดับ ดู ถึงบน กลุ่มคำบุพพทบทอกที่หมาย สมัยอยุธยา หน้า 117

บน¹ ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพพท ใช้น้ำหนำนามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

".... และควยที่คนะวิพากษ์วิจารณ์ที่ยืนอยู่บนพื้นฐาน

ของความเป็นจริง"

(วารสารอักษรา 2/24 น.13)

"ในกรณีที่ยูวิจัยต้องการเก็บภาพคลื่นเสียงเหล่านี้ไว้

ก็จะมีเครื่องบันทึกเสียงลงบนกระดาษ"

(วารสารอักษรา 1/24 น.11)

จะเห็นได้ว่า บน เป็นบุพพทบอกสถานที่ ทั้งในสมัยสุโขทัย ออยุธยาและปัจจุบัน

น่าสังเกตว่า แม่บุพพท บน จะนำหนำนามบอกสถานที่ทั้งในสมัยสุโขทัย ออยุธยา และปัจจุบัน แต่มีการปรากฏต่างกันบ้าง เช่น ในสมัยปัจจุบัน บุพพท บน จะปรากฏหนำนามที่เป็นนามธรรมชาติได้ เช่น บนพื้นฐานของความเป็นจริง แต่ไม่พบข้อมูล กังกล่าวในสมัยสุโขทัยและอยุธยา

เบื้องบน ในสมัยสุโขทัย ไม่ปรากฏข้อมูล

เบื้องบน ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพท ใช้น้ำหนำนามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"แล เบื้องบนหลังคาพระอุโบสถนั้นมีฉ้อฟ้าในองค์"²

(19/จ.ศ. 1193)

¹ กู ข้างบน ถึงบน ที่บน บุพพทซ้อนบอกสถานที่ สมัยปัจจุบัน หน้า 82, 118

และ 127 คำมูลาคัม

² ปรากฏเพียงตัวอย่างเดียว

เบ็องบน ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพพท ใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"เบ็องบน แคนอันตระการ เป็นท้องฟ้าโค้งคล้ายครอบ
ไวทวยเทกานสีน้ำเงิน ซึ่งคอยจักเซา เมื่อดึงตรงขอบฟ้า"

(วาสิฏฐีภาคสวรรค์ น.3)

"พระผู้เป็นเจ้าสถิตยอยู่เบ็องบนฟ้ากฟ้า"

จะเห็นได้ว่า เบ็องบน ในสมัยอยุธยาและปัจจุบัน เป็นบุพพทบอกสถานที่
ส่วนในสมัยสุโขทัยไม่ปรากฏข้อมูล

เบ็องหลัง ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพพท ใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"... เอาทั้งพีชพระศรีมหาโพธิอันพระพุทธรเจ้าเรา
เสก้อยู่ไ้ทน และยจะชุนมาราชิราช ไ้ปราบแกลั้พิณูญญาณเป็นพระพุทธรเจ้ามา
ปลุกเบ็องหลังพระมหาชาคุนี้"¹

(จารึก อ.3 น.22)

เบ็องหลัง ในสมัยอยุธยา ไม่ปรากฏข้อมูล

เบ็องหลัง ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพพท ใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"ความสมมูรพพนสุขของท่านเหล่านั้น จะแผ่กระจายไป
ถึงผู้ซึ่งแฝงอยู่เบ็องหลังท่าน ในรูปของการเลื่อนตำแหน่งที่เล็ก ๆ นอย ๆ อันนำ
วันรมย์ใจ"

(เหยื่อ น.189)

¹ ปรากฏเพียงตัวอย่างเดียว

"เบื้องหลังพระพุทธรูปองค์นี้มีอักษรขอมปรากฏอยู่"

จะเห็นได้ว่า เบื้องหลัง ในสมัยสุโขทัย และปัจจุบันเป็นบุพพทอกสถานที่ ส่วนในสมัยอยุธยาไม่ปรากฏขอม

เพราะ ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพพท ใหน้าหน้านามบอกเหตุ

ตัวอย่าง

"ถูกปลานาบุญส่งไปแก่ครู อุบิฆาย พ่อแม่ ผู้เฒ่า ผู้แก่ ญาติ แก่ท้าว แก่ญา แก่เพชยกา ทั้งหลายและสัตว์อันไปตกนรกก็ อังไคเป็นเปรต ติรัจฉานก็ ใจไม่มีความสุขทุก ๆ คน เพราะผลอันส่งอันบุญได้สร้างในศาสนาพระ เป็นเจ้าไว้ดังนี้"

(จารึก ล. 14 น. 111)

"พระองค์เจ้าเสวยข้าวนี้มานักแล้ว เหยี่ยวว่าจะเป็น อเชียรระแทพระองค์ เหยี่ยวว่าจะเป็นโทษเพราะอาหาร"

(ไตรภูมิ น. 175)

เพราะ ซึ่งใหน้าหน้านามบอกเหตุ อาจจะปรากฏเป็นบุพพทซ้อน คือปรากฏ หน้าบุพพท ควย เป็น เพราะควย

ตัวอย่าง

"แลคนทั้งหลายจึงรู้จักศักดิ์ฤทธิตะบะแห่งพระญาแก้วนั้น เพราะควยบุญสมภารแห่งพระญาจักรพรรดิราชนั้นแล"

(ไตรภูมิ น. 135)

เพราะ ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพท ใช้น้ำหนานามบอกเหตุ
ตัวอย่าง

"อันว่านักปราชญ์ประกอบยาแก้ให้อารากกระเทียม
1 ใบ สะเดา 1 ใบ คนทิสอ 1 เทพารอย 1 แคนสน 1 เอาเสอมภาก ทำเป็นผง
ลายน้ำร้อนกินเช้าเย็น แก้อโรคยังเกิดเพราะ บัฏวีชากุแล"

(20 ฉ/1-3 จ.ศ.1044)

"มาตราหนึ่ง นายเงินก๊ก ที่น้องลูกหลาน พ่อเจ้าเงินก๊ก
เอาทาสฝากเลี้ยงเปนเมีย เกิดลูกท่วยเทาใด ๆ ก๊ก แลมันเปนไทเพราะลูก"

(กฎหมาย น.335)

เพราะ ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพพท ใช้น้ำหนานามบอกเหตุ
ตัวอย่าง

"เจ็บไข้ ไม่ได้จ่าก้อยู่แต่เพียงเจ็บเพราะบาคแผลหรือ
ฟกช้ำ และมีอาการความร้อนสูงเพราะพิษไข้"

(ลักษณะภาษา น.88)

"ที่ว่าสงครามทำให้เสียคนนั้นหมายถึง คนต้องเสียชีวิต
ไปมากมายเพราะสงคราม"

(การใช้ น.134)

จะเห็นได้ว่า เพราะ เป็นบุพพทบอกเหตุ ทั้งในสมัยสุโขทัย อยุธยาและ
ปัจจุบัน

เพื่อ ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพพท ใช้น้ำหนานามบอกเหตุ
ตัวอย่าง

"ครั้นว่าเคื่อนกในแผ่นดินเรานี้ เห็นรัสมิ์พระจันทร์ใน
อุทธารุฎแลอมรโคยานีทวีปนี้คาบเกี่ยว 2 ทวีปเห็นหนเพื่อรัสมิ์พระจันทร์"

(ไตรภูมิ น.306)

"อันว่าโวโยคาทจรนั้นชากเพื่ออ่านาจรสองนั้น"

(ไตรภูมิ น.324)

เพื่อ ในสมัยอยุธยา ไม่ปรากฏข้อมูล

เพื่อ ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพพท ใ้หน้าหน้าามบอกจุมงหมาย

ตัวอย่าง

"นายกรัฐมนตรีไทยใ้ทอมไปว่าจะพยายามดำเนินการ
อย่างใ้ที่สุดเพื่อความสุขและสวัสดิภาพของทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง"

(วารสารอักษรฯ 2/23 น.36)

"นอกจากเสียสละเพื่อความรักแล้ว ผู้หญิงในวรรณคดีใ้มีมือใ้
การรบทัพจับศึกก็เห็นจะไม่มีใ้ใครมีบทบาทเกินผู้หญิง ในเรื่องพระอภัยมณีใ้ได้"

(โลกรรณคดี น.63)

จะเห็นใ้ว่า เพื่อ ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพพทบอกเหตุ ในสมัยปัจจุบันเป็น
บุพพทบอกจุมงหมาย ส่วนใ้สมัยอยุธยาไม่ปรากฏข้อมูล

ภายใต้ ในสมัยสุโขทัย ไม่ปรากฏข้อมูล

ภายใต้ ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพท ใ้หน้าหน้าามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"ครันเพลาเข้าขึ้น คนจึงมาเห็นนายอนกนังสมาธิเภา
ตัวตายภายใต้ตนพระศรีมหาโพธิหน้าพระวิหารเภา"¹

(1/จ.ศ.1179)

¹ ปรากฏใ้เพียงใ้ตัวอย่างใ้เดียว

ภายใต้ ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพพท ใช้นำหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"มีห้องลับอยู่ภายใต้ตึกเหล่านี้"

(ลักษณะภาษา น.207)

"... แต่คนเราอาจตกอยู่ภายใต้วัฒนธรรมและวิทยาการ
ของสังคมแต่ละสมัย"

(วารสารอักษรฯ 2/23 น.125)

จะเห็นได้ว่า ภายใต้ ในสมัยอยุธยาและปัจจุบันเป็นบุพพทบอกสถานที่ ส่วน
ในสมัยสุโขทัยไม่ปรากฏชัดเจน

น่าสังเกตว่า แม้บุพพทภายใต้ จะนำหน้านามบอกสถานที่ ทั้งในสมัยสุโขทัย
อยุธยา และปัจจุบัน แต่มีการปรากฏต่างกันบ้าง เช่น ในสมัยปัจจุบัน บุพพทภายใต้
จะปรากฏหน้านามที่เป็นนามธรรมได้ เช่น ภายใต้วัฒนธรรมและวิทยาการ

ภายนอก ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพพท ใช้นำหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"แลบ้านนั้นมีไม้รังตน 1 ภายนอกไม้รังนั้นชื่อว่าไม้จันท
ประเทศภายในไม้รังนั้นเรียกชื่อว่ามีชนิดมประเทศ"

(ไตรภูมิ น.290)

"ภายนอกเมืองราชคฤห์นั้นมีถิ่นฐานบ้านเมือง"

(ไตรภูมิ น.46)

ภายนอก ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพท ใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"ควยเทศแห่งอังกูร เทวบุธาอันกระทำทานภายนอก

พระพุทธรศาสนา" ¹

(3/จ.ศ. 1166)

ภายนอก ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพพท ใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"... และไ้เริ่มสนับสนุนให้ชาวญี่ปุ่นไ้ค้อพพไปตั้ง

ถิ่นฐานภายนอกประเทศ"

(วารสารอักษรธา 1/24 น.104)

"ห้ามนักเรียนออกไปภายนอกบริเวณโรงเรียน"

จะเห็นไ้คว่า ภายนอก เป็นบุพพทบอกสถานที่ ทั้งในสมัยสุโขทัย อยุธยาและ

ปัจจุบัน

ภายใน ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพพท ใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"แล้วบ้านนั้นมีไม้รังตน 1 ภายนอกไม้รังนั้นชื่อว่า

ปัจจุบันประเทศภายในไม้รังนั้นเรียกชื่อวามัชฉิมประเทศ"

(ไตรภูมิ น.290)

¹ ปรากฏเพียงตัวอย่างเดียว

"ข้าแต่พิภพนางแก้วนั้นอยู่ในครรภ์ที่นอนภายใน
ปราสาทโพนแล"

(ไตรภูมิ น. 177)

ภายใน (ภายใน) ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพท ใ้หน้าหน้านามบอกลสถานที่
ตัวอย่าง

"แล้ว เชนพระคำภีร์พระปริยัติธรรมเข้าประภิชฐาน
ไว้ในตูประคัมมุขตัวในหอพระมณเฑียรธรรมกลางสระในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม
ภายในพระราชนวัง"¹

(91/จ.ศ. 1203)

ภายใน ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพพท ใ้หน้าหน้านามบอกลสถานที่

ตัวอย่าง

"... คือประเทศต้องมีพระมหากษัตริย์ซึ่งทำหน้าที่
ปกป้องประเทศจากศัตรูภายนอกและป้องกันไม่ให้มีความอยุติธรรมเกิดขึ้นภายในประเทศ"

(ภาษาไทย น.46)

"... โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อให้นุ่อ่านหรือนุ่ฟัง
เกิดความเปลี่ยนแปลงภายในจิตใจ"

(วรรณคดี น.2)

จะเห็นได้ว่า ภายใน ในสมัยสุโขทัย อยุธยาและปัจจุบันเป็นบุพพทบอกลสถานที่

น่าสังเกตว่า แม้นบุพพทภายใน จะนำหน้านามบอกลสถานที่ทั้งในสมัยสุโขทัย
อยุธยาและปัจจุบัน แต่มีการปรากฏต่างกันบ้าง เช่น ในสมัยปัจจุบัน บุพพทภายใน
จะปรากฏหน้านามที่เป็นนามธรรมได้ เช่น ภายในจิตใจ

¹ ปรากฏเพียงตัวอย่างเดียว

ภายหน้า ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพพท ใช้นำหน้านามบอกเวลา

ตัวอย่าง

"แลท้าวพระยาผู้ใด และจะมาเสวยราชย์ภายหน้า
เรานั้นจักได้เอาเป็นตัวอย่างและธรรมเนียมสืบ ๆ กันไป"¹

(ไตรภูมิ ม.115)

ภายหน้า ในสมัยอยุธยา ไม่ปรากฏข้อมูล

ภายหน้า ในสมัยปัจจุบัน ไม่มีใช้เป็นคำบุพพท

บุพพท ภายหน้า มีใช้เป็นบุพพทบอกเวลา เฉพาะในสมัยสุโขทัยเท่านั้น

ภายหลัง ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพพท ใช้นำหน้านามบอกเวลา

ตัวอย่าง

"นางแก้วนั้นบ่ทอนลงจากแท่นแก้วนั้นภายหลังพญาเลย
สักคาบ"²

(ไตรภูมิ น.137)

ภายหลัง ในสมัยอยุธยา ไม่ปรากฏข้อมูล

ภายหลัง ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพพท ใช้นำหน้านามบอกเวลา

ตัวอย่าง

"บางคนถึงกับยิ้มเมื่อได้ฟังเรื่องคนตายออกอยากเท่า ๆ
ก็ว่ามันเป็นเรื่องชวนหัว ที่นำมาเล่าสู่กันฟังให้เป็นที่สนุกสนานภายหลังอาหาร"

(ชุน น.6)

¹ ปรากฏเพียงตัวอย่างเดียว

² ปรากฏเพียงตัวอย่างเดียว

"ภายหลังการเสียชีวิตของภรรยา เขายากจนลงมาก"

จะเห็นได้ว่า ภายหลัง ในสมัยสุโขทัย และปัจจุบันเป็นบุพบทบอกเวลา ส่วนในสมัยอยุธยาไม่ปรากฏข้อมูล

เมื่อ ในสมัยสุโขทัย ไม่ปรากฏข้อมูล

เมื่อ (เมื่อ) ในสมัยอยุธยา เป็นบุพบท ใช้นำหน้านามบอกเวลา

ตัวอย่าง

"ที่เมืองเวียงจันทน์ เข้าวัดกับพวกแขกจามกำเริบเมื่อเดือน

8 ปีโรง"

(6/จ.ศ. 1206)

"ท่านเสนาบดีจึงตอบว่า เมื่อปีมะโรง จัตุวารศก ศักราชฝรั่ง 1833 ปี (พ.ศ. 2376) เอกแมนรอบเขต ถือนั่งสืออันเรย์กสอนเจ้าเมืองอเมริกัน เขามาขอทำหนังสือสัญญาทางค้าขาย"

(จกหมายเหตุ ร.3/ก น.37)

เมื่อ ซึ่งใช้นำหน้านามบอกเวลา อาจปรากฏเป็นบุพบทซ้อน คือปรากฏหน้าบุพบท ณ เป็น เมื่อณ

ตัวอย่าง

"พระยาพิพัฒน์กราบพูลว่า เมื่อวันเดือน 5 ขึ้น 6 ค่ำ ขึ้น 7 ค่ำ ขึ้น 8 ค่ำนั้น ลมเป็นลมสำเภาจันทน์"

(จกหมายเหตุหลวงอุทมน น.145)

เมื่อ ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพพท ใช้น้ำหนานามบอกเวลา

ตัวอย่าง

"พื้นเอก (พิเศษ) สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ
เสด็จฯ ผนวชนรมินทรราชินี จังหวัดชลบุรี เมื่อ 17 สิงหาคม 2525 ในพิธีถวายสัตย์
ปฏิญาณและสวนสนาม"

(สตรีสาร /22 น.6)

"พระยาอนุমানราชชน เกิดเมื่อวันศุกร์ที่ 14 เดือน
สิงหาคม พ.ศ.2431 ที่ตำบลวัดพระยาไกร ตำบลยานาวา ทรนคร"

(สัมภาษณ์เสวีรโยโกเศศ น.1)

จะเห็นได้ว่า เมื่อ (เมื่อ) ในสมัยอยุธยาและปัจจุบันเป็นบุพพทบอกเวลา
ส่วนในสมัยสุโขทัยไม่ปรากฏข้อมูล

ยัง ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพพท ใช้น้ำหนานามบอกที่หมาย

ตัวอย่าง

"แล้วพลทั้งหลายก็ลงมาจากอากาศแลมายังพื้นแผ่นดิน
กรุงเรื่องงานกั๊กว"

(ไตรภูมิ น.107)

"ข้างนั้นหากมาเองโดยอากาศถึงราชหงส์ทองอันชื่อ
ธรรมราชแลบินมายังเมืองพระญามหาจักรพรรดิราชนั้น"

(ไตรภูมิ น.128)

ยัง ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพท ใช้น้ำหนานามบอกที่หมาย

ตัวอย่าง

"ทวยกาปีกตนักกรา เปราคือมาศนำเอาสเฝ้าลำนิงเข้ามา
ขอชายยังท่าเมืองทรวเนาวศรี"

(ประชุมจดหมายเหตุ น.4)

"ครั้นเวลาบ่ายโมงให้ตกแต่งเครื่องสักการะบูชา
พวงดอกไม้มาลากระทำให้วิจิตรต่าง ๆ ชูเทียน ชวาลา ธงผ้า ธงกระดาษ
ออกไปยังพระอารามบูชาพระรัตนตรัย"

(กฎหมาย ร.2 น.46)

ยัง ซึ่งใช้นำนำนามบอกที่หมาย อาจปรากฏเป็นบุพบทซ้อน คือปรากฏ
หน้าบุพบท ณ เป็น ยังณ

ตัวอย่าง

"ทอดพระเนตรเข้าถ้ำนิมนต์เจ้าคุณไปลงกำปั่นยังณเกาะ
ประสิทธิ์งเด็ก"

(23 /จ.ศ. 1176)

ยัง ซึ่งใช้นำนำนามบอกที่หมาย อาจปรากฏเป็นกลุ่มคำบุพบท คือ
ปรากฏหน้าบุพบทบอกสถานที่ ที่ เป็น ยังที่ ใช้นำนำนามบอกที่หมาย

ตัวอย่าง

"พระพุทธรูปเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วย
พระราชวงษานุวงศ์ เสนาบดีท้าวหมื่นราชบุโรทิศ ไทราจารย์ มายังที่ลานพระมหาเจดีย์"

(3 /จ.ศ. 1163)

ยัง ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพบท ใช้นำนำนามบอกที่หมาย

ตัวอย่าง

"หนังสือพิมพ์นำเรื่องราวมาตีพิมพ์ออกแล้วไปยังผู้อ่าน
เป็นประจำวัน"

(การเขียน น. 19)

"... ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นย่อมส่งผลกระทบต่อยัง
 หลักสูตรและการบริหารอย่างไมทองสงสัย"

(วารสารอักษรา 1/24 น.66)

จะเห็นได้ว่า ยัง ในสมัยสุโขทัย อยุชยา และปัจจุบัน เป็นบุพพทอกที่หมาย
 นำซึ่งเกกว่า แม้บุพพท ยัง จะนำหน้านามบอกที่หมายทั้งในสมัยสุโขทัย
 อยุชยาและปัจจุบัน แต่มีการปรากฏต่างกันบ้าง เช่น ในสมัยปัจจุบันบุพพทยัง จะปรากฏ
 หน้านามที่เป็นบุคคลหรือนามธรรมก็ได้ เช่น ยังผู้อ่าน ยังหลักสูตรและการบริหาร แต่ไม่
 พบข้อมูลดังกล่าวในสมัยสุโขทัยและอยุธยา

รอบ¹ ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพพท ใช้นำหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"..... มาพระศรีรัตนมหาธาตุเจ้ากู่ลุดหนึ่ง มี
 สรรพงามดังทองคำมีเท่าลูกหมาก..... เสกจีมาแตกกลางหวา ลงมาฉวีรอบ
 ทนทาน"

(จารึก ล.2 น. 18)

"แลยมบาลผู้รักษารกนนั้นยืนอยู่รอบคนทั้งหลายหมู่
 ทกนรกนั้น"

(ไตรภูมิ น.26)

รอบ ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพท ใช้นำหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"แล้วแผ่ทองแดงหนา 3 นิ้ว คาชแต่คืนพระปรากฏ
 ออกไปเติมรอบบริเวณลานพระปรากฏชั้นในชั้นนอก"

(20 ช/จ.ศ.1044)

¹ ดู เหนือรอบ บุพพทซ้อนบอกสถานที่ สมัยสุโขทัย หน้า 162

"ถ้าผู้ใดถอยแต่ชั่วเส้าหนึ่งลงอาชญาตักหัวตักเท้า

ทเวนรอมหทัย"

(กฎหมาย น.43)

รอม ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพพท ใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"ในการปฏิสังขรณ์ในรัชกาลที่ 4 นั้น ยังได้สร้าง
กำแพงสูงรอมวัดมีชุมประทุคานหน้าวัดสองแห่ง และทางหลังวัดอีกแห่งหนึ่ง"

(ประวัติ น.31)

"และดาวในระบบสุริยะแต่ละดวงก็มีขนาดและลักษณะ
ต่างกันอยู่ห่างและเคลื่อนที่รอมดวงอาทิตย์ ด้วยความเร็วต่างกัน"

(วิทยาศาสตร์/30 น.39)

รอม ซึ่งใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่ อาจจะปรากฏเป็นคำซ้ำ

ตัวอย่าง

"โลกซึ่งเป็นบริวารด้วยหน่วยหนึ่งจึงต้องโคจรไปรอม ๗

หัวหน้ากลุ่ม"

(วารสารอักษรฯ 2/23 น.97)

จะเห็นได้ว่า รอม เป็นบุพพทบอกสถานที่ ทั้งในสมัยสุโขทัย อยุธยาและปัจจุบัน

ระหว่าง (หว่าง)¹ ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพพท ใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"แล้วมาถึงครึ่งทาง รัชสั่งให้นายช่างปลุกกุฎีวิหาร ระหว่าง
ป่ามะม่วงอันมีในทิศประจิมเมืองสุโขทัย"

(จารึก ล.4 น.30)

¹ กุ ในระหว่าง บุพพทชอนบอกสถานที่ สมัยสุโขทัย หน้า 132.

"แลโลกันตนรภนั้นอยู่นอกกำแพงจักรวาลใ้สอยู่หว่าง

เขาจักรวาล"

(ไตรภูมิ น.32)

หว่าง ซึ่งใ้หน้าหน้าามบอสดานที่ อาจะปรากฏเป็นบุพพทซ้อน คือ ปรากฏหน้ามบุพพทกลาง เป็น หว่างกลาง ใ้หน้าหน้าามบอสดานที่ใ้ช้คเ็นขึ้น

ตัวอย่าง

"1214 สก ปีมะโรง พอชุนรามคำแหง เจ้าเมือง ศรีสัตนาลัยสุโขทัยนี้ ปลุกไม้ตาลนี้ใ้กลีบสเ้า จึงใ้ข้างพันชะการหินตั้งหว่างกลาง ไม้ตาลนี้"

(จารึก ล.1 น.4)

หว่าง ¹. ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพท ใ้หน้าหน้าามบอสดานที่

ตัวอย่าง

"พระองค์เจ้าชันษา 7 ชวบ ตามเสด็จองที่นั้งบัลลังก์ ตกหว่างเรือไม้จมลอยพระองค์ไ้"

(จดหมายเหตุความทรงจำ น.323)

"นอกระเบียงชั้นนอกหว่างพระวิหารคคันมีพระเจดีย์ ฐานใ้ยวหาพระองค์ไ้ศ"

(3/จ.ศ. 1163)

¹ หว่าง หว่างกลาง หว่าง และ ในระหว่าง บุพพทซ้อนบอสดานที่ สมัยอยุธยา หน้า 57, 122 และ 134 ตามลำดับ หว่าง ... กับบุพพทคอบอก- สดานที่ สมัยอยุธยา หน้า 134

ห้วง ซึ่งใช้นำหน้านามบอกสถานที่ อาจจะปรากฏเป็นบุพบทอื่น คือ ปรากฏหน้าบุพบท กลาง เป็น ห้วงกลาง ใช้นำหน้านามบอกสถานที่ให้ชัดเจนขึ้น

ตัวอย่าง

"แล้วเสียวออกไปห้วงกลางต้นไม้ตรงไปเขาไกรลาส"

(ส/ จ.ศ. 1171)

ระหวาง¹ ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพบท ใช้นำหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"ระหวางรอกตีกลองมีลูกแมววิ่งเล่นอยู่หลายตัว"

"... แต่ของเรา เป็นการว่างเพลงโต้ตอบกันเชิงไหวหริบกัน

ระหวางหญิงชาย"

(วารสารอักษรฯ 2/24 น.83)

ระหวาง ซึ่งใช้นำหน้านามบอกสถานที่ อาจจะปรากฏเป็นบุพบทอื่น คือ ปรากฏหน้าบุพบท กลาง เป็น ระหวางกลาง ใช้นำหน้านามบอกสถานที่ให้ชัดเจนขึ้น

ตัวอย่าง

"เขานั่งอยู่ระหวางกลางพวกเด็ก ๆ"

จะเห็นได้ว่า ระหวาง (ห้วง) เป็นบุพบทบอกสถานที่ ทั้งในสมัยสุโขทัย อยุธยาและปัจจุบัน

ริม ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพบท ใช้นำหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"ทรงทำเมืองวิษชะปุระ เป็นรัฐสีมา คำนทศไต้ ทรงทำคอนอู้อยู่
ซึ่งตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเหิงเป็นรัฐสีมา"²

(จารึก ล.93 น.137)

¹ ดู ในระหวาง บุพบทอื่นบอกสถานที่ สมัยปัจจุบัน หน้า 136.

² ปรากฏเพียงตัวอย่างเดียว

ริม¹ ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพท ใช้นำหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"กรมหลวงโยธาเทพ ออกไปตั้งตำหนักอยู่ริมวัดพุทไธสวรรค์"

(ประชุมจดหมายเหตุ น. 105)

"หนทางนั้นกว้างไค้ 5 วา แลริมหนทางนั้นมีต้นไม้ใหญ่"

(20 ข/จ.ศ. 1044)

ริม² ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพพท ใช้นำหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"ฉันนั่งริมประตู"

(ลักษณะภาษา น. 197)

"เขชอบไปเคินเล่นริมน้ำ"

(การใช้ภาษา น. 37)

ริม ซึ่งใช้นำหน้านามบอกสถานที่ อาจจะถูกใช้เป็นคำซ้ำ

ตัวอย่าง

"ในฤดูแล้งชาวสวนจะปลูกริม ๆ แม่น้ำ"

จะเห็นไค้ว่า ริม ในสมัยสุโขทัย อยุธยาและปัจจุบัน เป็นบุพพทบอกสถานที่ และน่าสังเกตว่า แมื่บุพพท ริม จะนำหน้านามบอกสถานที่ทั้งในสมัยสุโขทัย อยุธยา และปัจจุบัน แต่มีการปรากฏต่างกันบ้าง เช่นในสมัยอยุธยา บุพพท ริม จะปรากฏหน้า นามบางคำที่เป็นอาคารไค้ไค้ เช่น ริมวัด ริมบ้าน แต่ในสมัยปัจจุบัน ไม่ใช่ จะใช้บุพพท ใกล้ หรือข้าง เป็น ใกล้วัด ใกล้บ้าน หรือ ข้างวัด ข้างบ้าน

¹ ริม ข้างริม บุพพทซ้อนบอกสถานที่ สมัยอยุธยา หน้า 81.

² ที่ริม บุพพทซ้อนบอกสถานที่ สมัยปัจจุบัน หน้า 127.

แล (และ)¹ ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพพท ใ้หน้าหน้านามบอกความคล้ายตามกัน

ตัวอย่าง

"แลแต่เมื่อกอน และเกิดมาเป็นคนเช่ญใจนักหนาแลจะมี
ผ้าแลเสื่อรอบทนน้นหามมิไค้"

(ไตรภูมิ น.79)

"ณผู้ไคไค้ไ้ว้นบกระทำบชษาพระศรีรัตนมหาธาตุและ
พระศรีมหาโพธิ์นี้ว่าไชรมีผลอนิสงส์พรว้าเสมอทั้งไคณบคนพระเป็นเจ้า"

(จารึก ล.3 น.22)

และ ซึ่งใ้หน้าหน้านามบอกความคล้ายตามกัน อาจะปรากฏซ้ำในที่ไคลัน

ตัวอย่าง

"สัตว์อันเป็นแต่ไซ้เป็นต้นว่างและไค้ และนงและปลา
ทั้งหลายนั้นแล"

(ไตรภูมิ น.2)

แล (และ)² ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพท ใ้หน้าหน้านามบอกความคล้ายตามกัน

ตัวอย่าง

"เศษะควยผลสุจวิธมันชาความอันซ้อทร งแลผลทานการ-
กุศลต่างต่างไค้ไปบังเกิดในทิพรัตนพิมานมาศัน"

(กฎหมาย น.33)

"แลซ่อมแปลงพระมหาธาตุและวัดบริวารในเมืองนอกเมือง"

(ประชุมจดหมายเหตุ น.29)

¹ กู หัง ... แล บุพพทบอกความคล้ายตามกัน สมัยสุโขทัย หน้า 119.

² กู หัง ... แล บุพพทบอกความคล้ายตามกัน สมัยอยุธยา หน้า 120.

และ ซึ่งใช้นำนำนามบอกความคล้ายคลึงกัน อาจปรากฏซ้ำในที่
ใกล้เคียง และอาจปรากฏในที่ไกลกับบุพบท กับ ที่เป็นบุพบทนำหน้านามบอกความ
คล้ายคลึงกัน

ตัวอย่าง

"แล้วจึงขุนกาละเวกและยกกระบี่ทรและพญาศรีธรรมราช
กับข้าหลวงทั้งปวงก็ปะชวาทักกันเข้ามาสู่พระสังฆราช"

(20 ก/จ.ศ.79)

และ¹ ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพบท ใช้นำนำนามบอกความคล้ายคลึงกัน

ตัวอย่าง

"นิกรักน้องและเพื่อน ๆ"

(วารสารอักษรฯ 1/25 น.43)

"ชอบทรวงเช่นนี้เกิดขึ้นเพราะไม่รู้จักความหมาย
ที่แท้จริงของคำ ไม่รู้ว่าความแตกต่างแห่งความหมายของคำว่า เกรงและเสียวใจ"

(กรอภษา น.57)

จะเห็นได้ว่า แล (และ) ในสมัยสุโขทัย อยู่ชยา และปัจจุบันเป็นบุพบท
บอกความคล้ายคลึงกัน

สำหรับ ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพบท ใช้นำนำนามบอกจุดมุ่งหมาย

ตัวอย่าง

"ทรงซื้อสิ่งของเครื่องใช้สำหรับอาราม ประมาณ
5 โกฎิประทานแก่พระภิกษุทั้งหลายเหล่านั้น"

(จารึก ล.93 น.138)

¹ กู ทั้ง....และ บุพบทบอกความคล้ายคลึงกัน สมัยปัจจุบัน หน้า 121.

"แลกงจักรแก้วนั้นหากเป็นเอง แลเกิดสำหรับบุญท่าน
ผู้เป็นพระฤๅมหาราจักรพรรดิราชาเจ้านั้นแล"

(ไตรภูมิ น. 98)

สำหรับ ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพท ใช้น้ำหน้านามบอกจุดมุ่งหมาย
ตัวอย่าง

"แลครั้นเขียนอย่างเกาะ แลกว้างยาวเท่าใดเข้า
มาแล้ว จะพระราชทาน พระราชกำหนดสำหรับเกาะนั้นเป็นอันชาติที่เดียว"

(ประชุมจดหมายเหตุ น. 16)

"อนึ่งต้องพระราชประสงค์เป็นคาบศิลาไว้สำหรับ
การสงคราม"

(2 /จ.ศ. 1193)

สำหรับ ซึ่งใช้น้ำหน้านามบอกจุดมุ่งหมาย อาจจะปรากฏเป็นกลุ่มคำ
บุพพท คือปรากฏหน้าบุพพทบอกสถานที่ กับ เป็น สำหรับกับ ใช้น้ำหน้านามบอกจุด
มุ่งหมาย

ตัวอย่าง

ข้าพเจ้าก็เตรียมทัพไว้สำหรับกับเมือง"

(26/จ.ศ. 1195)

สำหรับ ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพพท ใช้น้ำหน้านามบอกจุดมุ่งหมาย

ตัวอย่าง

"พระหัตถ์เป็นคำที่ใช้สำหรับพระเจ้าแผ่นดิน"

(การใช้ภาษา น. 17)

"ห้องนี้จักไว้สำหรับแขกโดยเฉพาะ"

จะเห็นได้ว่า สำหรับ เป็นบุพบทบอกจุดมุ่งหมาย ทั้งในสมัยสุโขทัย อยุธยา และปัจจุบัน

สุ ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพบท ใช้นำหน้านามบอกที่หมาย

ตัวอย่าง

"พระองค์เป็นผู้ที่ฝูงชนทั้งหลายคร่ำครวญอยู่เอิกเวิก
บูชาแล้วควยอเนกบูชาได้เสด็จไปสู่อันทวันอันประเสริฐ"

(จารึก ล.6 น.40)

"ข จึงจากปราสาทมหาเศรษฐี แล้วก็ลีลา คีเณมาควย
ยศ บรivarสู่พระราชมนเทียรแห่งพระองค์กึ่ง เกาแล"

(ไตรภูมิ น. 179)

สุ ในสมัยอยุธยา เป็นบุพบท ใช้นำหน้านามบอกที่หมาย

ตัวอย่าง

"ข้าหลวงก็ควายมังคมาสู่เกล้าของทนต์"

(20/จ.ศ.79)

"ครั้นจะให้การตามสั่งตามจริงกลัวคึกของตัวจะแพ้
ก็สู้ทนสวดเอาหาว่าตามสั่งตามจริงไม่ เทนคนเหล่านี้ จะไปสู่อบายภูมิเสียเป็นอันมาก"

(กฎหมาย น.712)

สุ¹ ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพบท ใช้นำหน้านามบอกที่หมาย

ตัวอย่าง

"เขาศรีทธาในหลังธรรมชาติที่จะนำมนุษย์ไปสู่ความเป็น
เลิศในศาสตร์ทุกแขนง"

(วารสารอักษรฯ 1/24 น.77)

¹ กุ บุพบทนี้ จาก...สุ บุพบทนี้บอกแหล่งเดิมและบอกที่หมาย สมัยปัจจุบัน หน้า 88.

"แต่การขยายอำนาจปกครองของไทยไปสู่บริเวณ
ทางเหนือของแหลมมลายูของชะงักลง"

(วารสารอักษรา 2/23 น.30)

จะเห็นได้ว่า สุ ในสมัยสุโขทัย ออยุธยาและปัจจุบัน เป็นบุพพทบอก
ที่หมาย และน่าสังเกตว่า ในปัจจุบันจะใช้บุพพทสุในระดับภาษาที่เป็นทางการ

หน้า ในสมัยสุโขทัย ไม่ปรากฏข้อมูล

หน้า¹ ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพท ใช้หน้าหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"เจ้าพนักงานไถ่กอพระทรายหน้าพระวิหารหลวง

วัดศิรินาระเพช"

(6/จ.ศ. 1142)

"โรงพระราชาพิธีทราหมณ์ตั้งหน้าพระที่นั่งกุศลิมหาปราสาท"

(3/จ.ศ. 1168)

หน้า² ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพพทใช้หน้าหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"เขายืนอยู่หน้าฉัน"

(ลักษณะภาษา น.209)

"... แต่บางทีกลับเอาคำว่า ไม่ มาไว้หน้าคำกริยา
เสียบ้างก็ได้"

(การใช้ น.49)

¹ กู จากหน้า กลุ่มคำบุพพทบอกแหล่งเดิม สมัยอยุธยา หน้า 87.

² กู ถึงหน้า ที่หน้า กลุ่มคำบุพพทบอกที่หมายและบุพพทซ้อนบอกสถานที่

จะเห็นได้ว่า หน้า ในสมัยอยุธยาและปัจจุบัน เป็นบุพพทบออกสถานที่ ส่วนในสมัยสุโขทัยไม่ปรากฏข้อมูล

หลัง ในสมัยสุโขทัย ไม่ปรากฏข้อมูล

หลัง ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพท ใช้นำหน้านามบออกสถานที่

ตัวอย่าง หมื่นไชยภาสิต
"แ และ หมื่นวิชิตวาที

ลำนนั้นยืนอยู่หลังเกาอี้ข้างเจ้านั้น"

(16)

"ข้าพเจ้ากับเงินห่วยเสี้ยวจึงนำเงินมีชื่อซึ่งยอมเข้า
ท้าวเหี้ยให้มากินโต๊ะชานานกันที่สวนอ้อยหลังโรงจู่จะ"

(155 ก/จ.ศ.1210)

หลัง¹ ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพพท ใช้นำหน้านามบออกสถานที่

ตัวอย่าง
"น้องไปยืนแอบอยู่หลังตู้"

(ไวยากรณ์ น.59)

"ที่สอนหนังสือเด็กหลังบ้าน"

(คำบุพพท น.26)

จะเห็นได้ว่าหลัง ในสมัยอยุธยาและปัจจุบัน เป็นบุพพทบออกสถานที่ ส่วน
ในสมัยสุโขทัยไม่ปรากฏข้อมูล

¹ ดู ข้างหลัง บุพพทขอนบออกสถานที่ สมัยปัจจุบัน หน้า 83. ถึงหลัง
กลุ่มคำบุพพทบออกที่หมายสมัยปัจจุบัน หน้า 118 และ ที่หลังบุพพทขอนบออกสถานที่
สมัยปัจจุบัน หน้า 127

เหนือ¹ ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพพท ใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"พอขุนรามคำแหง เจ้าเมืองศรีสัชชนาลัยสุโขทัย
ขึ้นนั่งเหนือชะครานั้นให้ผู้ทวย ลูกเจ้า ลูกขุน ผู้ทวย ถือบ้าน ถือเมืองกัน"

(จารึก ล.1 น.4)

"แถมเมื่อพระจันทร์เสด็จขึ้นเหนือจอมเขานั้น แลรุ่ง-

เรืองนักษัตร"

(ไตรภูมิ น.102)

เหนือ ซึ่งใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่ อาจปรากฏเป็นบุพพทหรือ
คือปรากฏหน้าบุพพท รอบ เป็นเหนือรอบ ใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่ให้ชัดเจนขึ้น

ตัวอย่าง

"กลองแก้วประพาทรัศมีนั้นแห่ง เอลมแลโคก
เสียง มีเสียงคินักหนา เสียงแค้นเสียงน้อน เสียงกลม เสียงกล้า เสียงท้อฟังฟัง
แก้วรอบหนึ่งอยู่เหนือรอบจากลอง"

(ไตรภูมิ น.96)

เหนือ² ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพท ใ้หน้าหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"อย่าไ้กระทำให้โลกเลี้ยวแก่กันจนเท่าเลี้ยวพระอาทิตย์
พระจันทร์เจ้าตกลงมาอยู่เหนือแผ่นดิน"

(ประชุมจดหมายเหตุ น.2)

¹ ดู ถึงเหนือ กลุ่มคำบุพพทอกที่หมายสมัยสุโขทัย หน้า 116.

² ดู ข้างเหนือ กลุ่มคำบุพพทอกที่หมายสมัยอยุธยา หน้า 81.

"ก่ามันราชฤท ก่ามันวันทนนามไซไบชินมาสกัก

เรืออายุฉวร เหนือ เกาะคังกุก"

(16/จ.ศ. 1204)

เหนือ¹ ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพบท ใหน้าหน้านามบอกสถานที่

ตัวอย่าง

"ศพลอยขึ้นเหนือน้ำ"

(ลักษณะภาษา น.201)

"... เพราะเพลงเป็นศิลปะ และศิลปะเป็นกิจกรรม

ที่อยู่ เหนือกิจกรรมธรรมชาติขั้นหนึ่ง"

(วารสารอักษรา 2/24 น.79)

จะเห็นได้ว่า เหนือ เป็นบุพบทซ้อนบอกสถานที่ ทั้งในสมัยสุโขทัย ยุชชยา

และปัจจุบัน

แห่ง ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพบท ใหน้าหน้านามบอกเจ้าของ

ตัวอย่าง

"ท่านจึงธัญเชิญพระมหาเถร เจ้าคนหนึ่งอันเป็นศิษย์

แห่งพระมหาพุทธศาครมีนามกร ชื่อสรังคเถร"

(จารึก ล.93 น.132)

"เขตุพนมมหาวิหารอันเป็นอารามแห่งนายอนาถบิณฑิก

เศรษฐี"

(ไตรภูมิ น.65)

แห่ง ในสมัยอยุธยา เป็นบุพบท มีที่ไ้คังนี้

1. ใหน้าหน้านามบอกเจ้าของ

2. ใหน้าหน้านามบอกที่หมาย

1. แห่ง ใหน้าหน้านามบอกเจ้าของ

ตัวอย่าง

"จึงเอาน้ำในเมืองหงษาในกระออมทองแห่งพระมหา-

กษัตริย์ทั้งสองเจอกันเป่นกระออมทองอันเดียวกัน"

(ประชุมจดหมายเหตุ น.2)

¹ เหนือ บุพบทซ้อนบอกสถานที่ สมัยปัจจุบัน หน้า 127

"ถ้าเห็นอธิแห่งผู้อื่น ก็ยอมรับก็เกยจ เกลียกกลัวอยู่
เหมือนกัน กระทำนั้น หาเป็นประโยชน์ไม"

(กฎกมายน.774)

2. แห่ง ใช้น้ำหน้านามบอกที่หมาย

ตัวอย่าง

"สมเด็จพระเจ้ากรุงทงซิงผู้ใหญ่ทรงพระเมตตาแห่ง
สมเด็จพระเจ้ากรุงเพมทานครศรีอยุธยาถึงนัก"

(2/จ.ศ.1152)

"เจ้าพญารัตนาทิพินผู้ว่าที่สมุหนายกกับใส่เกล้าสั่งว่า
ไค้หมายมาแตกอนให้สั่งการรับเอาศรีนึ่ง 30 ปีก ซึ่งมีสมณสารพระสังฆราชใน
จันทบุรี ถวายศรีนึ่งมาแห่งพระมหาราชาคณะลพบุรีศรีอยุธยาแล้ว"

(101/จ.ศ. 1205)

แห่ง ในสมัยปัจจุบัน เป็นบุพพท ใช้น้ำหน้านามบอกเจ้าของ

ตัวอย่าง

"... และช่วยให้คนเราควบคุมชีวิตของตนเอง
ให้อยู่ในลู่ทางแห่งความเจริญก้าวหน้า"

(การเขียน น.21)

"ประสาทแห่งการรับรู้ จะนำเรื่องราวต่าง ๆ นั้น
มาตีความแยกแยะ เพื่อให้เข้าใจเรื่องราว นั้น ๆ"

(การสอน น.97)

จะเห็นไค้ว่า แห่ง ในสมัยสุโขทัยและปัจจุบัน เป็นบุพพทบอกเจ้าของ
ส่วนในสมัยอยุธยาเป็นบุพพทบอกเจ้าของและบอกที่หมาย

น่าสังเกตว่า ในสมัยปัจจุบันใช้บุพบท แห่ง บอกเจ้าของชนิดที่เป็นนามธรรมก็ได้ เช่น อยู่ในฐานะแห่งความเจริญก้าวหน้า แต่ข้อมูลดังกล่าวไม่ปรากฏในสมัยสุโขทัย และอยุธยา และในปัจจุบันไม่ใช้บุพบทแห่งนำหน้านามที่เป็นบุคคลสามัญ เช่น บ้านแห่งนายแดง หรือศิษย์แห่งอาจารย์

อีก ในสมัยสุโขทัย เป็นบุพบท ใช้นำหน้านามบอกความคล้ายตามกัน

ตัวอย่าง

"อ้าแดงศรีบัวทอง (๑) มีนิมนต์พระมหาเทพภิกษุองค์หนึ่ง มหาวันภิกษุองค์หนึ่ง มหานนองค์หนึ่ง ส่องอีกผ้าขาวบริสุทธิ์หนึ่ง ผ้าขาวสวรัทหนึ่ง เจ้าพันรอกหนึ่ง และสัปบุรุษทั้งหลายนั่งในอุโบสถ วัดพระเสด็จ"

(จารึก ล. 15 น. 116-117)

"... แลหอมกระแจะจวงจันทน์อีกพรรณดอกไม้อันขจรทุกแห่ง แดงพิศเข้าเราถึงพระอินทร์หอมฟุ้งทุกแห่ง พระอินทร์จึงไปเล่นที่สระนั้นสนุกนินัก"

(ไตรภูมิ น. 221)

อีก ซึ่งใช้นำหน้านามบอกความคล้ายตามกัน อาจจะเป็นกลุ่มคำบุพบท คือปรากฏหน้าบุพบทบอกผู้มีส่วนร่วมด้วย เป็น อีกด้วย

ตัวอย่าง

"เทพยดาทั้งหลาย เอล่าอ้อยล่ำใหญ่เท่าล่ำหมาก อีกด้วยของปากหมาก หมากผลไม้ ทั้งหลายมานักหนา มาถวายแด่พระศรีธรรมโศกราช"

(ไตรภูมิ น. 151)

อีก ในสมัยอยุธยา เป็นบุพพท ใช้นำหน้านามบอกความคล้ายตามกัน

ตัวอย่าง

"... ให้แบ่งปันทรัพย์สินมรดกนั้นโดยสัตยาณัสัจ ให้แก่
ญาติ พี่น้องบุตรชายหญิง ลูกอ้าย ลูกเอ้อย ลูกพี่ ลูกอี่ อีกหลานเหลน ลี"¹

(กฎหมาย น.359)

อีก ในสมัยปัจจุบัน ไม่ปรากฏเป็นบุพพทเดี่ยว แต่ปรากฏเป็นบุพพทซ้อน
คือปรากฏหน้าบุพพท ทั้ง² เป็น อีกทั้ง ใช้นำหน้านามบอกความคล้ายตามกัน

ตัวอย่าง

"ลักษณะนิสัยหมายถึงความนิยมของบุคคลคนหนึ่ง
อีกทั้งความเชื่อถือของเขาและนิสัยของเขาด้วย"

(การอ่าน น.8)

จะเห็นได้ว่า อีก เป็นบุพพทบอกที่หมาย ทั้งในสมัยสุโขทัย อยุธยาและปัจจุบัน

¹ ปรากฏเพียงตัวอย่างเดียว

² ทั้ง และ บุพพทบอกความคล้ายตามกัน สมัยปัจจุบัน หน้า 121